

**PREZES
URZĘDU OCHRONY
KONKURENCJI I KONSUMENTÓW
DELEGATURA URZĘDU OCHRONY
KONKURENCJI I KONSUMENTÓW
w Warszawie**

RWA-61-31-12/DJ

Warszawa, dnia 28 czerwca 2013 r.

DECYZJA nr RWA-13/2013

I. Na podstawie art. 27 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. Nr 50, poz. 331 ze zm.) oraz stosownie do treści art. 33 ust. 6 tej ustawy po przeprowadzeniu postępowania w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów

- w imieniu Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów

uznaje się, że działanie Pure Health & Fitness Sp. z o.o. z siedzibą w Warszawie polegające na stosowaniu we wzorcach umownych postanowień o treści:

- A. *„Oplaty Członkowskie Klubu mogą wzrastać, pod warunkiem powiadomienia Członka o tym fakcie z jednomiesięcznym wyprzedzeniem, z wyjątkiem Składek Członkowskich przedpłacanych kwartalnie lub rocznie, które wzrastają z momentem przedłużenia umowy.”* (pkt 1.12 „Warunków członkostwa w klubach Pure Health and Fitness” i pkt 1.11 „Warunków członkostwa w klubach Pure Fitness”);
- B. - *„Z zastrzeżeniem pkt 4.5 w czasie minimalnego okresu członkostwa Członek nie może zrezygnować ze swojego członkostwa, z powodów innych niż: (i) gdy Klub rażąco narusza warunki umowy i pomimo pisemnego wezwania udzielającego mu 21 dniowego terminu na zaniechanie naruszeń nie naprawia takiej sytuacji.”* (pkt 3.4 „Warunków członkostwa w klubach Pure Health and Fitness”),
- *„W czasie minimalnego okresu członkostwa Członek nie może zrezygnować ze swojego członkostwa, z powodów innych niż: (i) gdy Klub rażąco narusza warunki umowy i pomimo pisemnego wezwania udzielającego mu 21 dniowego terminu na zaniechanie naruszeń nie naprawia takiej sytuacji.”* (pkt 3.4 „Warunków członkostwa w klubach Pure Fitness”);
- C. *„W przypadku rozwiązania umowy z przyczyn wskazanych w art. 3.8, 3.9 Członek jest zobowiązany do zapłaty na rzecz Klubu kary umownej w wysokości stanowiącej równowartość Składek Członkowskich za liczbę miesięcy zadeklarowaną w Formularzu Aplikacyjnym, za które Członek nie dokonał zapłaty.”* (pkt 3.10 „Warunków członkostwa w klubach Pure Health and Fitness” i pkt. 3.10 „Warunków członkostwa w klubach Pure Fitness”);
- D. - *„Pisemne powiadomienia, które są wymagane od którejkolwiek ze stron winny być wysyłane listem poleconym lub kurierem na adres podany w Formularzu Aplikacyjnym lub inny adres podany przez którąkolwiek ze stron, z wyjątkiem postanowień artykułów*

(...) 1.12, (...), gdzie zawiadomienie może być podane poprzez wywieszenie informacji w danym obiekcie Klubu” (pkt 4.6 „Warunków członkostwa w klubach Pure Health and Fitness”),

- „Pisemne powiadomienia, które są wymagane od którejkolwiek ze stron winny być wysyłane listem poleconym lub kurierem na adres podany w Formularzu Aplikacyjnym lub inny adres podany przez którąkolwiek ze stron, z wyjątkiem postanowień artykułów (...) 1.11, (...), gdzie zawiadomienie może być podane poprzez wywieszenie informacji w danym obiekcie Klubu” (pkt 4.6 „Warunków członkostwa w klubach Pure Fitness”);

stanowi praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów, polegającą na stosowaniu postanowień wzorców umów, które zostały wpisane do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, o którym mowa w art. 479⁴⁵ Kodeksu postępowania cywilnego, co stanowi naruszenie art. 24 ust. 2 pkt 1 w zw. z art. 24 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów – **i stwierdza się zaniechanie jej stosowania z dniem 31 grudnia 2012 r.**

II. Na podstawie art. 27 ust. 4 w zw. z art. 26 ust. 2 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. Nr 50, poz. 331 ze zm.) oraz stosownie do treści art. 33 ust. 6 tej ustawy w związku ze stwierdzeniem stosowania praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów określonej w pkt. I niniejszej decyzji, w celu usunięcia trwających skutków naruszenia zbiorowych interesów konsumentów zobowiązuje się Pure Health & Fitness Sp. z o.o. z siedzibą w Warszawie do przedstawienia konsumentom propozycji podpisania aneksów do umów zawartych z konsumentami przed dniem 31 grudnia 2012 r., na podstawie których Spółka nadal świadczy usługi na rzecz konsumentów, w sposób zapewniający wyeliminowanie z ich treści naruszeń wskazanych w pkt. I. sentencji niniejszej decyzji, w terminie 2 miesięcy od dnia uprawomocnienia się niniejszej decyzji.

III. Na podstawie art. 106 ust. 1 pkt 4 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. Nr 50, poz. 331 ze zm.) oraz stosownie do treści art. 33 ust. 6 tej ustawy po przeprowadzeniu postępowania w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów

- w imieniu Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów

nakłada się na Pure Health & Fitness Sp. z o.o. z siedzibą w Warszawie **karę pieniężną** w wysokości **184 920 zł (słownie: sto osiemdziesiąt cztery tysiące dziewięćset dwadzieścia złotych)** płatną do budżetu państwa z tytułu naruszeń określonych w pkt. I niniejszej decyzji.

UZASADNIENIE

Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów – Delegatura w Warszawie (dalej: Prezes Urzędu lub Prezes UOKiK) przeprowadził postępowanie wyjaśniające znak RWA-403-40/11/MSK mające na celu wstępne ustalenie, czy w związku z wykonywaniem działalności przez Pure Health and Fitness Sp. z o.o. z siedzibą w Warszawie (dalej: PHF lub Spółka), doszło do naruszenia przepisów ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów uzasadniającego wszczęcie postępowania w sprawie zakazu stosowania praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów oraz wstępne ustalenie, czy w związku z wykonywaniem działalności przez Pure Health nad Fitness Sp. z o.o. z siedzibą w Warszawie w zakresie zawierania umów z konsumentami nastąpiło naruszenie prawa uzasadniające podjęcie działań określonych w odrębnych ustawach.

Impulsem do wszczęcia przedmiotowego postępowania były napływające do Prezesa UOKiK zawiadomienia od konsumentów i od rzeczników konsumentów informujące o nieprawidłowościach polegających m.in. na posługiwaniu się przez Spółkę w obrocie z konsumentami wzorcami umów zawierającymi w swej treści niedozwolone postanowienia umowne.

W toku postępowania wyjaśniającego Delegatura UOKiK w Warszawie poddała analizie przekazane przez PHF wzorce umowne wykorzystywane przy zawieraniu umów z konsumentami. Analiza tych wzorców wykazała, iż ich treść może stanowić podstawę do postawienia Spółce zarzutów stosowania praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów w rozumieniu ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. Nr 50, poz. 331 ze zm.; dalej także: uokik). W analizowanych wzorcach zamieszczone zostały bowiem postanowienia, które w ocenie Prezesa UOKiK mogły być tożsame z klauzulami wpisanymi do rejestru postanowień wzorców umów uznanych za niedozwolone, o którym mowa w art. 479⁴⁵ k.p.c. (dalej: rejestr postanowień niedozwolonych lub rejestr).

W związku z powyższym w dniu 18 września 2012 r. Prezes UOKiK wszczął postępowanie w związku z podejrzeniem, iż stosowanie przez Pure Health and Fitness Sp. z o.o. z siedzibą w Warszawie postanowień zawartych we wzorcu umownym o nazwie „Warunki członkostwa w klubach Pure Health and Fitness” o treści:

1. „*Oplaty Członkowskie Klubu mogą wzrastać, pod warunkiem powiadomienia Członka o tym fakcie z jednomiesięcznym wyprzedzeniem, z wyjątkiem Składek Członkowskich przedpłacanych kwartalnie lub rocznie, które wzrastają z momentem przedłużenia umowy.*” (pkt 1.12 „Warunków członkostwa w klubach Pure Health and Fitness”),
2. „*Z zastrzeżeniem pkt 4.5 w czasie minimalnego okresu członkostwa Członek nie może zrezygnować ze swojego członkostwa, z powodów innych niż: (i) gdy Klub rażąco narusza warunki umowy i pomimo pisemnego wezwania udzielającego mu 21 dniowego terminu na zaniechanie naruszeń nie naprawia takiej sytuacji.*” (pkt 3.4 „Warunków członkostwa w klubach Pure Health and Fitness”),
3. „*W przypadku rozwiązania umowy z przyczyn wskazanych w art. 3.8, 3.9 Członek jest zobowiązany do zapłaty na rzecz Klubu kary umownej w wysokości stanowiącej równowartość Składek Członkowskich za liczbę miesięcy zadeklarowaną w Formularzu Aplikacyjnym, za które Członek nie dokonał zapłaty.*” (pkt 3.10 „Warunków członkostwa w klubach Pure Health and Fitness”),
4. „*Pisemne powiadomienia, które są wymagane od którejkolwiek ze stron winny być wysyłane listem poleconym lub kurierem na adres podany w Formularzu Aplikacyjnym lub inny adres podany przez którąkolwiek ze stron, z wyjątkiem postanowień artykułów (...) 1.12, (...), gdzie zawiadomienie może być podane poprzez wywieszenie informacji w danym obiekcie Klubu*” (pkt 4.6 „Warunków członkostwa w klubach Pure Health and Fitness”)

stanowi praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów, polegającą na stosowaniu postanowień wzorców umów, które zostały wpisane do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, o którym mowa w art. 479⁴⁵ k.p.c., co może stanowić naruszenie art. 24 ust. 2 pkt 1 w zw. z art. 24 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów.

Pismem z dnia 18 września 2012 r. Spółka została zawiadomiona o wszczęciu przedmiotowego postępowania administracyjnego. W odpowiedzi na zawiadomienie Spółka pismem z dnia 31 października 2012 r. wskazała, iż oferowane przez nią usługi nie są usługami pierwszej potrzeby, niezbędnymi do egzystencji. Podniosła także, że nie jest monopolistą, a zatem nie jest jedynym podmiotem, który może dostarczać konsumentowi usługi fitness. PHF zwróciło uwagę, że konsument każdorazowo przed zawarciem umowy otrzymuje wzorce umowne i zapoznaje się z nimi, po czym podejmuje swobodną decyzję, czy chce skorzystać z usług Spółki czy też innego klubu fitness, nie jest więc zmuszany do zawarcia umowy.

Spółka podkreśliła, że stosowany przez nią wzór umowy został przejęty od spółki powiązanej kapitałowo, prowadzącej kluby fitness m.in. w Wielkiej Brytanii. Spółka zatem w dobrej wierze posługiwała się wzorcem sprawdzonym w innych krajach europejskich, w których nie był on kwestionowany przez organy zajmujące się ochroną konsumentów.

Spółka zwróciła przy tym uwagę, że z uwagi na sposób prowadzenia polskiego rejestru postanowień niedozwolonych (wpisywanie postanowień danej umowy bez możliwości analizy całej umowy) mogła jedynie ustalić treść niedozwolonych postanowień, natomiast nie mogła przeprowadzić samodzielnej analizy, czy stosowane przez nią postanowienia naruszają rozkład praw i obowiązków stron umowy w sposób uznany za niedozwolony.

W ocenie Spółki, nie dopuściła się ona naruszenia zbiorowych interesów konsumentów jako że stosowane przez nią postanowienia umowne nie są zbieżne ze wskazanymi przez Prezesa UOKiK klauzulami wpisanymi do rejestru.

W odniesieniu do postanowienia pkt. 1.12 „*Warunków członkostwa w klubach Pure Health and Fitness*” Spółka wskazała, że postanowienia tego nie można interpretować w oderwaniu od pozostałych postanowień wzorca. Spółka zwróciła uwagę, że zgodnie z postanowieniem pkt. 3.6 „*Warunków członkostwa w klubach Pure Health and Fitness*”, członek klubu ma możliwość wypowiedzenia członkostwa z jednomiesięcznym terminem wypowiedzenia umowy. Konsument nie jest zatem pozbawiony możliwości wypowiedzenia umowy w sytuacji, gdy Spółka podwyższa opłaty członkowskie. PHF jest zobowiązane do powiadomienia członka klubu o wzroście opłat z jednomiesięcznym wyprzedzeniem. W tym też terminie, zgodnie z postanowieniem pkt. 3.6 „*Warunków członkostwa w klubach Pure Health and Fitness*”, członek klubu może w sytuacji, gdy nie godzi się na podwyższone opłaty, umowę wypowiedzieć, a w okresie wypowiedzenia płacić dotychczasową stawkę opłaty członkowskiej.

Odnosząc się do postanowienia zamieszczonego w pkt. 3.4 „*Warunków członkostwa w klubach Pure Health and Fitness*” Spółka podniosła, że w ramach prowadzonej działalności oferuje możliwość zawarcia umów na różne okresy, przy czym wysokość opłat członkowskich jest uzależniona od długości trwania umowy. Taka formuła umożliwia konsumentom korzystanie z usług klubu po atrakcyjnej cenie, a Spółce zapewnia niższe, ale stabilne w określonym czasie przychody, co w należyty sposób wyważa ryzyka prowadzonej działalności biznesowej oraz uwzględnia oczekiwania klientów. PHF wskazało, że postanowienie 3.4 „*Warunków członkostwa w klubach Pure Health and Fitness*” nie jest tożsame z klauzulą nr 807 i 815 w rejestrze, gdyż te odnoszą się do braku zwrotu konsumentom wpłaconych opłat. Spółka podniosła, że postanowienie stosowane przez nią nie zawiera żadnych informacji dotyczących zwrotu lub braku zwrotu konsumentom uiszczonych

opłat, ale dotyczy podstaw wypowiedzenia umowy przez konsumenta, w związku z czym postanowienia te nie są tożsame. W ocenie Spółki, stosowane przez nią postanowienie nie jest także zbieżne z klauzulą nr 647 z rejestru postanowień niedozwolonych, które zostało uznane za abuzywne z tego względu, że wyłącza uprawnienia konsumentów do rozwiązania umowy (art. 746 w zw. z art. 750 Kodeksu cywilnego – dalej: k.c.). Zdaniem Spółki, postanowienie przez nią stosowane nie stanowi zrzeczenia się prawa konsumenta do wypowiedzenia umowy. Postanowienie to, według wyjaśnień Spółki, określa jedynie sytuację, gdy w związku z wypowiedzeniem przez konsumenta umowy w okresie minimalnego okresu członkostwa nie będzie on zobowiązany do uiszczenia żadnych kar umownych na rzecz Spółki z tytułu wcześniejszego rozwiązania umowy. Spółka stwierdziła, że „*Warunki członkostwa w klubach Pure Health and Fitness*” nie zabraniają konsumentowi rozwiązania umowy bez ważnego powodu w okresie minimalnego okresu członkostwa, ale zobowiązują do zapłaty kary umownej.

Odnosnie do postanowienia pkt. 3.10 „*Warunków członkostwa w klubach Pure Health and Fitness*” Spółka wskazała, że dotyczy ono tylko umów zawartych na czas określony i reguluje uprawnienie PHF do żądania od klubowicza zapłaty kary umownej w sytuacji, gdy Spółka rozwiązuje umowę z klubowiczem z przyczyn leżących po stronie klubowicza. Spółka podkreśliła, że na podstawie zawartych umów Spółka na bieżąco kalkuluje przewidywany dochód z działalności, planując kolejne inwestycje, modernizacje czy też modyfikacje ofert zajęć w klubach. W sytuacji zatem, gdy członkostwo zostaje rozwiązane przez PHF na skutek obiektywnie negatywnego i niedopuszczalnego zachowania klubowicza, to Spółka traci składki członkowskie, jakie ten klubowicz zapłaciłby do końca zadeklarowanego okresu trwania umowy, a które Spółka zaplanowała już w swoim budżecie do rozdysponowania lub zainwestowania. PHF podniosło przy tym, że brak wypełniania zobowiązań przez klubowiczów uniemożliwiłoby Spółce utrzymanie przystępnych cen usług. Spółka zauważyła także, że w przypadku braku zapisu, który obligowałby klubowicza do zapłaty w opisanej sytuacji pozostałych składek członkowskich w wielu przypadkach mogłoby dojść do nadużyć ze strony klientów. Klubowicz zawierałby bowiem ze Spółką umowę na czas oznaczony (na okres 12 miesięcy) zyskując tym samym niższe stawki opłat miesięcznych. W sytuacji braku jakichkolwiek kar za nieuczciwe zachowanie, klubowicz w celu rozwiązania umowy w połowie okresu jej obowiązywania mógłby zachowywać się w sposób nieuprawniony tj. m.in. obrażać innych klubowiczów, niszczyć sprzęt, nie płacić Spółce opłat członkowskich. Spółka nie tolerując takiego zachowania zmuszona byłaby rozwiązać zawartą z klubowiczem umowę na czas określony. W takiej sytuacji klubowicz zyskiwałby podwójnie tj. korzystałby z usług PHF przez wybrany czas po obniżonych stawkach oraz bez żadnych konsekwencji dla siebie zmusiłby Spółkę do rozwiązania umowy zawartej na czas oznaczony. Spółka zaś zostałaby narażona na utratę dobrego imienia, skargi innych klubowiczów oraz stratę zagwarantowanego jej umową wynagrodzenia za pozostałe miesiące obowiązywania umowy. Tym samym, to Spółka poniosłaby wyłączną konsekwencję nieuczciwego zachowania klubowicza. Zdaniem Spółki, kary przewidzianej postanowieniem pkt. 3.10 wzorca umownego nie można uznać za wygórowaną, jako że pokrywa ona jedynie bezpośrednią szkodę PHF, jaka zostaje wyrządzona rozwiązaniem umowy zawartej na czas oznaczony (tj. utratę opłat członkowskich) i to z przyczyn dotyczących klubowicza. PHF wskazało również, że sama zasada zastrzegania kar umownych jako praktyka powszechnie stosowana w obrocie handlowym nie jest ani naganna, ani nieuczciwa. W ocenie Spółki, postanowienie pkt. 3.10 „*Warunków członkostwa w klubach Pure Health and Fitness*” nie jest tożsame z klauzulami nr 1278, 1277 i 1248 z rejestru. W postanowieniach tych zastrzeżono obowiązek studentów uiszczenia opłaty za usługi mimo skreślenia z listy

studentów. Obowiązek ten w przeciwieństwie do postanowienia stosowanego przez Spółkę nie został określony jako rodzaj sankcji czy kary umownej.

Ustosunkowując się do zarzutów dotyczących postanowienia zawartego w pkt. 4.6 „*Warunków członkostwa w klubach Pure Health and Fitness*” Spółka podniosła, że z uwagi na skalę działalności, prowadzenie klubów o różnym standardzie, z różnymi opłatami członkowskimi, nie jest w stanie przysłać każdemu klubowiczowi objętemu podwyższoną opłatą indywidualnej informacji na piśmie. Co więcej, Spółka podkreśliła, że często zdarzało się tak, że na Formularzu Aplikacyjnym klubowicze wskazywali niekatulane adresy. W tych okolicznościach wywieszenie informacji w klubie, do którego na co dzień i regularnie uczęszcza klubowicz, co najmniej na miesiąc przed datą wprowadzenia podwyższonej opłaty, w opinii Spółki, dawało klubowiczom realną możliwość zapoznania się z informacją o podwyższonej opłacie.

Niezależnie od powyższego stanowiska w przedmiocie postawionych zarzutów Spółka wskazała, że jej zamiarem jest prowadzenie działalności zgodnie z wszelkimi normami, w tym także w zakresie ochrony praw konsumentów oraz z zachowaniem dobrych obyczajów i zasad handlowych. W związku z powyższym PHF wniosło o wydanie w sprawie decyzji zobowiązaniowej, wskazując, iż wzorzec umowny, co do którego Prezes UOKiK zgłosił uwagi, zostanie niezwłocznie poprawiony (Spółka przedstawiła projekt) i po akceptacji Prezesa UOKiK wprowadzony do obrotu.

Postanowieniem z dnia 4 grudnia 2012 r. do materiału dowodowego niniejszego postępowania Prezes UOKiK zaliczył przekazane przez Spółkę w toku postępowania wyjaśniającego prowadzonego pod sygn. RWA-403-40/11/MSK wzorce umowne, w tym m.in. wzorce „*Warunków członkostwa w klubach Pure Health and Fitness*” oraz „*Warunków członkostwa w klubach Pure Fitness*” datowanych na styczeń, maj, wrzesień i grudzień 2012 r.

Analiza wzorców umownych zatytułowanych „*Warunki członkostwa w klubach Pure Fitness*” wykazała, że zawierają w swej treści postanowienia analogiczne do zakwestionowanych postanowień zawartych we wzorcu „*Warunki członkostwa w klubach Pure Health and Fitness*”.

W związku z powyższym postanowieniem z dnia 20 grudnia 2012 r. Prezes Urzędu rozszerzył zakres prowadzonego przeciwko Spółce postępowania administracyjnego o zarzuty stosowania praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów w rozumieniu art. 24 ust. 2 pkt 1 w zw. z art. 24 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów polegających na stosowaniu postanowień wzorców umów, które zostały wpisane do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, o którym mowa w art. 479⁴⁵ k.p.c. poprzez zawarcie we wzorcu umownym o nazwie „*Warunki członkostwa w klubach Pure Fitness*” postanowień o treści:

1. „*Opłaty Członkowskie Klubu mogą wzrastać, pod warunkiem powiadomienia Członka o tym fakcie z jednomiesięcznym wyprzedzeniem, z wyjątkiem Składek Członkowskich przedpłacanych kwartalnie lub rocznie, które wzrastają z momentem przedłużenia umowy.*” (pkt 1.11 „*Warunków członkostwa w klubach Pure Fitness*”),
2. „*W czasie minimalnego okresu członkostwa Członek nie może zrezygnować ze swojego członkostwa, z powodów innych niż: (i) gdy Klub rażąco narusza warunki umowy i pomimo pisemnego wezwania udzielającego mu 21 dniowego*

terminu na zaniechanie naruszeń nie naprawia takiej sytuacji.” (pkt 3.4 „Warunków członkostwa w klubach Pure Fitness”),

3. *„W przypadku rozwiązania umowy z przyczyn wskazanych w art. 3.8, 3.9 Członek jest zobowiązany do zapłaty na rzecz Klubu kary umownej w wysokości stanowiącej równowartość Składek Członkowskich za liczbę miesięcy zadeklarowaną w Formularzu Aplikacyjnym, za które Członek nie dokonał zapłaty.” (pkt 3.10 „Warunków członkostwa w klubach Pure Fitness”),*
4. *„Pisemne powiadomienia, które są wymagane od którejkolwiek ze stron winny być wysyłane listem poleconym lub kurierem na adres podany w Formularzu Aplikacyjnym lub inny adres podany przez którąkolwiek ze stron, z wyjątkiem postanowień artykułów (...) 1.11, (...), gdzie zawiadomienie może być podane poprzez wywieszenie informacji w danym obiekcie Klubu” (pkt 4.6 „Warunków członkostwa w klubach Pure Fitness”)*

Spółka zawiadomiona o rozszerzeniu postępowania poinformowała, iż podtrzymuje swoje stanowisko wyrażone w piśmie z dnia 31 października 2012 r. wraz z powołanym tam uzasadnieniem. Spółka ponownie wniosła również o rozważenie przez Prezesa UOKiK wydania wobec Spółki decyzji zobowiązaniowej.

W odpowiedzi na wezwanie Prezesa UOKiK Spółka pismem z dnia 26 kwietnia 2013 r. przekazała informacje o wprowadzeniu do obrotu zmienionych wzorców umownych oraz informacje przychodach osiągniętych w roku 2012.

Pismem z dnia 13 maja 2013 r. Prezes UOKiK zawiadomił PHF o zakończeniu postępowania dowodowego w przedmiotowej sprawie. Jednocześnie Spółka została poinformowana o prawie zapoznania się z materiałem dowodowym zebrany w aktach sprawy oraz wypowiedzenia się co do niego w wyznaczonym terminie.

Spółka skorzystała z możliwości zapoznania się z materiałem dowodowym zgromadzonym w aktach niniejszego postępowania w dniu 21 maja 2013 r.

Pismem z dnia 10 czerwca 2013 r. Spółka ustosunkowała się do zebranego materiału dowodowego i wniosła o przeprowadzenie dowodów z przesłuchania pracownika Spółki oraz członka zarządu Spółki na okoliczność:

- zaniechania stosowania przez Spółkę klauzul zakwestionowanych przez Prezesa UOKiK,
- stosowania jednego formularza członkowskiego, który funkcjonował pod dwiema nazwami w zależności od lokalizacji klubu fitness,
- wprowadzenia nowych warunków członkowskich we wszystkich klubach Spółki,
- rebrandingu klubów Spółki,
- innych działań podjętych przez Spółkę na skutek postępowania wszczętego przez UOKiK,
- rozpatrywania przez Spółkę rezygnacji klubowiczów w czasie trwania Minimalnego Okresu Członkostwa, w tym uwzględnianie wniosków o wcześniejsze rozwiązanie umowy.

Postanowieniem z czerwca 2013 r. Prezes Urzędu odmówił uwzględnienia tych wniosków, wskazując iż okoliczności sprawy, co do których Spółka wniosła o przeprowadzenie dowodu z zeznań ww. podmiotów, zostały już w toku postępowania dostatecznie wyjaśnione i nie wymagają dalszego dowodzenia.

**Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów
ustalił, co następuje:**

Pure Health and Fitness Sp. z o.o. z siedzibą w Warszawie jest spółką prawa handlowego, działającą na podstawie wpisu do rejestru przedsiębiorców Krajowego Rejestru Sądowego, prowadzonego przez Sąd Rejonowy dla m.st. Warszawy w Warszawie, XII Wydział Gospodarczy Krajowego Rejestru Sądowego pod numerem 0000289302.

Przedmiotem działalności PHF jest świadczenie usług w zakresie poprawy kondycji fizycznej konsumentów poprzez m.in. organizację dla konsumentów zajęć fitness, treningów i umożliwianie korzystania z siłowni. Spółka prowadzi działalność poprzez sieć klubów fitness zlokalizowanych w różnych częściach Polski.

Przy zawieraniu umów z konsumentami Spółka posługuje się wzorcami umownymi w rozumieniu art. 384 k.c. PHF co najmniej od stycznia 2012 r. posługiwało się formularzem członkowskim „Twoje członkowstwo. Formularz aplikacyjny”, do którego dołączane były w zależności od rodzaju klubu - „*Warunki członkowstwa w klubach Pure Health and Fitness*” albo „*Warunki członkowstwa w klubach Pure Fitness*”. Spółka prowadziła bowiem kluby Pure Health & Fitness oraz kluby Pure Fitness, które różniły się zakresem oferowanych usług.

We wzorcu umownym zatytułowanym „*Warunki członkowstwa w klubach Pure Health and Fitness*” Spółka zamieściła:

1. w pkt. 1.12 wzorca postanowienie o treści: „*Oplaty Członkowskie Klubu mogą wzrastać, pod warunkiem powiadomienia Członka o tym fakcie z jednomiesięcznym wyprzedzeniem, z wyjątkiem Składek Członkowskich przedpłaconych kwartalnie lub rocznie, które wzrastają z momentem przedłużenia umowy.*”
2. w pkt. 3.4 wzorca postanowienie o treści: „*Z zastrzeżeniem pkt 4.5 w czasie minimalnego okresu członkostwa Członek nie może zrezygnować ze swojego członkostwa, z powodów innych niż: (i) gdy Klub rażąco narusza warunki umowy i pomimo pisemnego wezwania udzielającego mu 21 dniowego terminu na zaniechanie naruszeń nie naprawia takiej sytuacji.*”
3. w pkt. 3.10 wzorca postanowienie o treści: „*W przypadku rozwiązania umowy z przyczyn wskazanych w art. 3.8, 3.9 Członek jest zobowiązany do zapłaty na rzecz Klubu kary umownej w wysokości stanowiącej równowartość Składek Członkowskich za liczbę miesięcy zadeklarowaną w Formularzu Aplikacyjnym, za które Członek nie dokonał zapłaty.*”
4. w pkt. 4.6 wzorca postanowienie o treści: „*Pisemne powiadomienia, które są wymagane od którejkolwiek ze stron winny być wysyłane listem poleconym lub kurierem na adres podany w Formularzu Aplikacyjnym lub inny adres podany przez którąkolwiek ze stron, z wyjątkiem postanowień artykułów (...) 1.12, (...), gdzie zawiadomienie może być podane poprzez wywieszenie informacji w danym obiekcie Klubu*”.

We wzorcu zatytułowanym „*Warunki członkowstwa w klubach Pure Fitness*” Spółka zamieściła:

5. w pkt. 1.11 wzorca postanowienie o treści: „*Oplaty Członkowskie Klubu mogą wzrastać, pod warunkiem powiadomienia Członka o tym fakcie z jednomiesięcznym*

wyprzedzeniem, z wyjątkiem Składek Członkowskich przedpłacanych kwartalnie lub rocznie, które wzrastają z momentem przedłużenia umowy.”

6. w pkt. 3.4 wzorca postanowienie o treści: „W czasie minimalnego okresu członkostwa Członek nie może zrezygnować ze swojego członkostwa, z powodów innych niż: (i) gdy Klub rażąco narusza warunki umowy i pomimo pisemnego wezwania udzielającego mu 21 dniowego terminu na zaniechanie naruszeń nie naprawia takiej sytuacji.”
7. w pkt. 3.10 wzorca postanowienie o treści: „W przypadku rozwiązania umowy z przyczyn wskazanych w art. 3.8, 3.9 Członek jest zobowiązany do zapłaty na rzecz Klubu kary umownej w wysokości stanowiącej równowartość Składek Członkowskich za liczbę miesięcy zadeklarowaną w Formularzu Aplikacyjnym, za które Członek nie dokonał zapłaty.”
8. w pkt. 4.6 wzorca postanowienie o treści: „Pisemne powiadomienia, które są wymagane od którejkolwiek ze stron winny być wysyłane listem poleconym lub kurierem na adres podany w Formularzu Aplikacyjnym lub inny adres podany przez którąkolwiek ze stron, z wyjątkiem postanowień artykułów (...) 1.11, (...), gdzie zawiadomienie może być podane poprzez wywieszenie informacji w danym obiekcie Klubu”.

Od dnia 1 stycznia 2013 r. Spółka stosuje w obrocie konsumenckim nowy wzorzec umowny zatytułowany „Ogólne warunki członkostwa”.

Analiza nowego wzorca umownego przedstawionego konsumentom przez Spółkę pozwoliła ustalić, że Spółka wprowadziła następujące zmiany:

Kwestionowane przez Prezesa UOKiK postanowienie dotyczące podwyżki opłat członkowskich (pkt 1.12 „Warunków członkostwa w klubach Pure Health & Fitness” i pkt. 1.11 „Warunków członkostwa w klubach Pure Fitness”) Spółka zastąpiła postanowieniem o treści: „PH&F powiadomi Członka w przypadku wzrostu kosztów świadczenia usług w trakcie Minimalnego Okresu Członkostwa z jednomiesięcznym wyprzedzeniem. Członkowi będzie przysługiwało prawo do odstąpienia od umowy w terminie jednego miesiąca od dnia zawiadomienia o zmianach w Oplatach” (pkt 1.5 „Ogólnych warunków członkostwa”).

Dotychczasowe postanowienia pkt. 3.4 i 3.10 „Warunków członkostwa w klubach Pure Health & Fitness” oraz „Warunków członkostwa w klubach Pure Fitness” zostały zastąpione postanowieniami:

– „W czasie trwania Umowy Członek może ją rozwiązać bez wypowiedzenia w sytuacji, gdy PH&F rażąco narusza warunki Umowy i pomimo pisemnego wezwania z określonym co najmniej 21 dniowym terminem na zaniechanie naruszeń nie naprawia takiej sytuacji” (pkt 2.2 „Ogólnych warunków członkostwa”);

– „Okres wypowiedzenia umowy zawartej na czas nieokreślony wynosi jeden miesiąc kalendarzowy, który jest liczony od pierwszego do ostatniego dnia miesiąca następującego po złożeniu wypowiedzenia. W okresie wypowiedzenia Członek jest zobowiązany do uregulowania wszelkich zaległych Oplat oraz jest zobowiązany do opłacenia Składki Członkowskiej za okres wypowiedzenia” (pkt 2.3 „Ogólnych warunków członkostwa”);

– „W przypadku rozwiązania umowy przed upływem Minimalnego Okresu Członkostwa z przyczyn innych niż wskazane w punkcie 2.2., Członek zapłaci PH&F kwotę

w wysokości 40% Składek należnych PH&F do końca Minimalnego Okresu Członkostwa” (pkt 2.5 „Ogólnych warunków członkostwa”).

Postanowienia pkt. 4.6 „Warunków członkostwa w klubach Pure Health & Fitness” oraz „Warunków członkostwa w klubach Pure Fitness” zostały usunięte z treści wzorca.

Ponadto Spółka poinformowała, że z uwagi na postępowanie prowadzone przez Prezesa Urzędu Spółka podjęła szereg działań w zakresie rewizji polityki wewnętrznej w stosunku do klientów, przeznaczając na to duże środki finansowe i zasoby ludzkie, tj.

- wprowadziła system szkoleń pracowników, nowe standardy obsługi klientów i polityki informacyjnej,
- opracowała i wprowadziła nowe modele ofert,
- przyjęła bardziej elastyczne podejście przy rozpatrywaniu reklamacji składanych przez klientów.

Prezes UOKiK ustalił, że w rejestrze postanowień niedozwolonych zamieszczone zostały następujące postanowienia:

- pod nr. 624: „*Uczelnia zastrzega sobie prawo dokonywania zmian wysokości opłat*” – uznane za niedozwolone postanowienie umowne wyrokiem Sądu Okręgowego w Warszawie – Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (dalej: SOKiK) z dnia 20 października 2005 r. (sygn. akt XVII AmC 78/05), wpisane do rejestru w dniu 3 kwietnia 2006 r.;
- pod nr. 643: „*Wysokość czesnego może ulegać zmianom w zależności od inflacji i aktualnych kosztów kształcenia*” - uznane za niedozwolone postanowienie umowne wyrokiem SOKiK z dnia 5 października 2005 r. (sygn. akt XVII AmC 20/05), wpisane do rejestru w dniu 3 kwietnia 2006 r.;
- pod nr. 647: „*Z zastrzeżeniem § 4 ust. 2 i 3 Student ma prawo do rozwiązania umowy z końcem danego semestru tj. z dniem 28 lutego w semestrze zimowym, i z dniem 30 września w semestrze letnim (...)*” - uznane za niedozwolone postanowienie umowne wyrokiem SOKiK z dnia 28 września 2005 r. (sygn. akt XVII AmC 18/05), wpisane do rejestru w dniu 3 kwietnia 2006 r.;
- pod nr. 807: „*Informujemy, iż po odbyciu się pierwszych zajęć nie uznajemy rezygnacji z kursu i nie zwracamy wpłaconej kwoty (...). W szczególnych przypadkach należy skierować pismo (do 1 tygodnia od momentu rezygnacji z kursu) z prośbą o zwrot gotówki lub zwolnienie z dalszej zapłaty do kierownika firmy. Uczestnik zostaje zwolniony z opłat w szczególnych przypadkach uznanych przez szkołę w formie pisemnej*” - uznane za niedozwolone postanowienie umowne wyrokiem SOKiK z dnia 30 marca 2006 r. (sygn. akt XVII AmC 68/05), wpisane do rejestru w dniu 8 sierpnia 2006 r.;
- pod nr. 815: „*W przypadku rezygnacji przez słuchacza z uczestnictwa w kursie po podpisaniu niniejszej umowy szkoła nie zwraca uiszczonych opłat za kurs*” - uznane za niedozwolone postanowienie umowne wyrokiem SOKiK z dnia 24 maja 2006 r. (sygn. akt XVII AmC 87/05), wpisane do rejestru w dniu 8 sierpnia 2006 r.;
- pod nr. 1278: „*Student skreślony z listy studentów ma obowiązek wnieść opłaty do pełnej wysokości obowiązujących za dany semestr*” - uznane za niedozwolone postanowienie umowne wyrokiem SOKiK z dnia 12 lipca 2006 r. (sygn. akt XVII AmC 116/05), wpisane do rejestru w dniu 28 listopada 2007 r.;

- pod nr. 1277: *„Skreślenie z listy studentów na wniosek kwestury z powodu nie wnoszenia czesnego przez osoby, którym udzielono zgody na opłaty w ratach miesięcznych nie zwalnia z obowiązku wniesienia opłat za cały semestr pod groźbą nie wydania studentowi ewentualnie żądanych świadczeń i wszczęcia procedury egzekucyjnej”* - uznane za niedozwolone postanowienie umowne wyrokiem SOKiK z dnia 12 lipca 2006 r. (sygn. akt XVII AmC 116/05), wpisane do rejestru w dniu 28 listopada 2007 r.;
- pod nr. 1248: *„Dyscyplinarne wykreślenie z Listy słuchaczy lub zawieszenie w prawach słuchacza nie zwalnia Zleceniodawcy z obowiązku uregulowania opłat czesnego za semestr do pełnej wysokości”* – uznane za niedozwolone postanowienie umowne wyrokiem SOKiK z dnia 4 sierpnia 2004 r. (sygn. akt XVII AmC 46/03), wpisane do rejestru w dniu 3 września 2007 r.;
- pod nr. 400: *„Zmiana opłaty nie powoduje konieczności zmiany umowy”* - uznane za niedozwolone postanowienie umowne wyrokiem SOKiK z dnia 19 stycznia 2005 r. (sygn. akt XVII AmC 2/04), wpisane do rejestru w dniu 5 maja 2005 r.;
- pod nr. 642: *„Wysokość opłat wymienionych w p. a, b, d ustala Rektor i podaje w formie zarządzenia do wiadomości, przed rozpoczęciem roku akademickiego ”* - uznane za niedozwolone postanowienie umowne wyrokiem SOKiK z dnia 5 października 2005 r. (sygn. akt XVII AmC 30/05), wpisane do rejestru w dniu 3 kwietnia 2006 r.

**Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów
zważył, co następuje**

Zagrożenie interesu publicznoprawnego

Podstawą do rozstrzygnięcia sprawy w oparciu o przepisy ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów jest uprzednie zbadanie przez Prezesa Urzędu, czy w danej sprawie zagrożony został interes publicznoprawny. Stwierdzenie, że to nastąpiło pozwala na realizację celu tej ustawy, wskazanego w art. 1 ust. 1, którym jest określenie warunków rozwoju i ochrony konkurencji oraz zasady podejmowanej w interesie publicznoprawnym ochrony interesów przedsiębiorców i konsumentów. Zdaniem Prezesa Urzędu rozpatrywana sprawa ma charakter publicznoprawny, albowiem wiąże się z ochroną interesu wszystkich konsumentów, którzy są lub będą klientami Spółki. Interes publicznoprawny przejawia się także w postaci zbiorowego interesu konsumentów. Innymi słowy - naruszenie zbiorowego interesu konsumentów jest jednocześnie naruszeniem interesu publicznoprawnego. Zatem uzasadnione było w niniejszej sprawie podjęcie przez Prezesa Urzędu działań przewidzianych w ustawie o ochronie konkurencji i konsumentów.

Przesłanki stosowania praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów

Zgodnie z art. 24 ust. 1 uokik, *„zakazane jest stosowanie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów”*, przez które stosownie do definicji zawartej w art. 24 ust. 2 rozumie się *„godzące w zbiorowe interesy konsumentów bezprawne działanie przedsiębiorcy”*.

Jednocześnie przepis ten zawiera przykładowe wyliczenie zachowań przedsiębiorców uważanych za naruszające zbiorowe interesy konsumentów. W otwartym katalogu zakazanych praktyk ustawodawca umieścił stosowanie postanowień wzorów umów, które

zostały wpisane do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone (pkt 1), naruszenie przez przedsiębiorcę obowiązku udzielania konsumentom rzetelnej, prawdziwej i pełnej informacji (pkt 2), nieuczciwe praktyki rynkowe lub czyny nieuczciwej konkurencji (pkt 3).

Aby określone zachowanie mogło zostać uznane za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów konieczne jest łączne spełnienie następujących przesłanek:

- A) kwestionowane działanie jest działaniem przedsiębiorcy;
- B) działanie to jest bezprawne;
- C) działanie to godzi w zbiorowy interes konsumentów.

Przedsiębiorca

Ustawa o ochronie konkurencji i konsumentów zawiera legalną definicję przedsiębiorcy. Zgodnie z jej art. 4 pkt 1, pod pojęciem tym należy rozumieć przedsiębiorcę w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej (tekst jedn.: Dz. U. z 2010 r. Nr 220, poz. 1447 ze zm.) oraz: a) osobę fizyczną, osobę prawną, a także jednostkę organizacyjną niemającą osobowości prawnej, której ustawa przyznaje zdolność prawną, organizującą lub świadczącą usługi o charakterze użyteczności publicznej, które nie są działalnością gospodarczą w rozumieniu przepisów o działalności gospodarczej, b) osobę fizyczną wykonującą zawód we własnym imieniu i na własny rachunek lub prowadzącą działalność w ramach wykonywania takiego zawodu, d) związek przedsiębiorców w rozumieniu pkt 2 – na potrzeby przepisów dotyczących (...) praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów.¹ Natomiast w myśl art. 4 ust. 1 ustawy o swobodzie działalności gospodarczej, przedsiębiorcą jest osoba fizyczna, osoba prawna i jednostka organizacyjna niebędąca osobą prawną, której odrębna ustawa przyznaje zdolność prawną – wykonująca we własnym imieniu działalność gospodarczą. Właściwą dla przedsiębiorcy działalnością gospodarczą jest zarobkowa działalność wytwórcza, budowlana, handlowa, usługowa oraz poszukiwanie, rozpoznawanie i wydobywanie kopalin ze złóż, a także działalność zawodowa, wykonywana w sposób zorganizowany i ciągły (art. 2 ww. ustawy).

Pure Health & Fitness Sp. z o.o. z siedzibą w Warszawie jest spółką prawa handlowego wpisaną do Krajowego Rejestru Sądowego, prowadzącą we własnym imieniu działalność gospodarczą. Nie ulega zatem wątpliwości, iż posiada status przedsiębiorcy w rozumieniu powoływanego powyżej art. 4 pkt 1 uokik. Oznacza to, że przy wykonywaniu działalności gospodarczej Spółka podlega rygorom określonym w ustawie o ochronie konkurencji i konsumentów. Tym samym jej działania mogą podlegać ocenie w aspekcie naruszenia zakazu stosowania praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów.

Bezprawność

Bezprawność w rozumieniu przepisów z zakresu ochrony konkurencji i konsumentów jest taką cechą działania, która polega na jego sprzeczności z normami prawa, ale także z zasadami współżycia społecznego bądź dobrymi obyczajami bez względu na winę, a nawet świadomość sprawcy. Dla ustalenia bezprawności działania wystarczy zatem ustalenie,

¹ trzeci człon definicji przedsiębiorcy zawartej w art. 4 pkt 1 [lit. c)] uokik znajduje zastosowanie wyłącznie w postępowaniach w sprawach koncentracji.

że określone zachowanie koliduje z przepisami prawa, zasadami współzycia społecznego czy dobrymi obyczajami.

Bezprawność działań Spółki wynika z naruszenia art. 24 ust. 2 pkt 1 uokik. Jak bowiem wskazał SOKiK w wyroku z dnia 25 marca 2004 r. (sygn. akt XVII AmA 51/03), w oparciu o art. 24 ust. 2 pkt 1 uokik można sformułować samoistną przesłankę bezprawności, jeżeli ustali się, że przedsiębiorca stosował postanowienia wzorców umów, które zostały wpisane do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, o którym mowa w art. 479⁴⁵ § 2 k.p.c.

Należy bowiem podnieść, że stosowanie postanowienia, które po uznaniu go przez Sąd Okręgowy w Warszawie – Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów za niedozwolone zostało wpisane do rejestru postanowień niedozwolonych, jest prawnie zakazane. Prawomocny wyrok SOKiK, wydany po przeprowadzeniu kontroli abstrakcyjnej wzorca umowy, wskazujący treść postanowień wzorca umowy uznanych za niedozwolone i zakazujący ich wykorzystywania, ma od chwili wpisania uznanego za niedozwolone postanowienia wzorca umowy do rejestru skutek wobec osób trzecich (art. 479⁴³ k.p.c.). Przepis tego artykułu rozszerza zatem prawomocność wyroku wydanego w sprawie o uznanie postanowień wzorca umowy za niedozwolone na osoby trzecie. *„Artykuł ten dotyczy rozszerzonej prawomocności materialnoprawnej w znaczeniu podmiotowym. Chodzi o grupę przypadków takiej prawomocności, w których wyrok z powodu szczególnego charakteru przedmiotu procesu ma powagę rzeczy osądzonej dla wszystkich i przeciwko wszystkim. Przepis bowiem wyraźnie stanowi, iż wyrok ma skutek wobec osób trzecich, od chwili wpisania uznanego za niedozwolone postanowienia wzorca umowy do rejestru, wywołuje więc skutek erga omnes”*². Przepis art. 479⁴³ k.p.c. stanowiąc, iż wyrok ma skutek wobec osób trzecich, nie ogranicza w żaden sposób kategorii tych podmiotów. *Lege non distinguente*, wyrok ma skutek wobec wszystkich, tzn. zarówno wobec przedsiębiorcy, który klauzulę wprowadził do swoich wzorców umów, jak i do każdego innego przedsiębiorcy, posługującego się taką klauzulą w stosowanych przez siebie wzorcach umów. Należy zatem przyjąć, że wyrok SOKiK od chwili wpisania klauzuli do rejestru prowadzonego przez Prezesa UOKiK wywiera skutek względem wszystkich uczestników obrotu, co oznacza, że żaden z podmiotów uczestniczących w obrocie prawnym nie może posługiwać się przedmiotowym postanowieniem.

Sąd Najwyższy w uchwale z dnia 13 lipca 2006 r. (sygn. akt III SZP 3/06) jednoznacznie wskazał, iż *„stosowanie postanowień wzorców umów o treści tożsamej z treścią postanowień uznanych za niedozwolone prawomocnym wyrokiem Sądu Okręgowego w Warszawie – Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów i wpisanych do rejestru, o którym mowa w art. 479⁴⁵ § 2 k.p.c. może być uznane w stosunku do innego przedsiębiorcy za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów”*. Tym samym SN przesądził, iż stosowanie klauzuli tożsamej z klauzulą wpisaną do rejestru postanowień niedozwolonych, przez innego przedsiębiorcę, który nie był stroną lub uczestnikiem postępowania zakończonego wpisaniem danej klauzuli do rejestru, stanowi praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów.

Należy przy tym podkreślić, iż dla uznania, że klauzula wpisana do rejestru i klauzula z nią porównywana są tożsame, nie jest konieczna dokładna literalna identyczność tych postanowień. Rozbieżność użytych wyrażeń, zmiana szyku zdania czy zastosowanie synonimów nie eliminuje abuzywnego charakteru ocenianego postanowienia. Dla istnienia możliwości uznania dwóch postanowień za tożsame, wystarczy, by hipoteza zapisu kwestionowanego w toku postępowania w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy

² H. Ciepla, „Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz.” T. II, wydanie 3, s. 249

konsumentów mieściła się w hipotezie klauzuli wpisanej do rejestru. „*Nie jest konieczna literalna zgodność porównywalnych klauzul. Głównym czynnikiem przesądzającym powinien być, zdaniem Sądu, zamiar, cel jakiemu ma służyć kwestionowana klauzula. Jeśli jest on zgodny z celem utworzenia klauzuli uznanej za niedozwoloną, można uznać, iż obie są tożsame*” (wyrok SOKiK z dnia 25 maja 2005 r., sygn. akt XVII AmA 46/04). Stanowisko to znalazło również potwierdzenie w uchwale SN z dnia 13 lipca 2006 r. (sygn. akt III SZP 3/06), w której Sąd ten argumentował, iż „*stosowanie klauzuli o zbliżonej treści do klauzuli wpisanej do rejestru, która wywołuje takie same skutki, godzi przecież tak samo w interesy konsumentów, jak stosowanie klauzuli identycznej, co wpisana do rejestru*”.

W celu wykazania bezprawności działań przedsiębiorcy konieczne jest zatem ustalenie, że treść postanowień zawartych w stosowanym przez niego wzorcu umownym mieści się w hipotezach klauzul wpisanych do rejestru.

Pkt I A sentencji decyzji

W pkt. 1.12 „*Warunków członkostwa w klubach Pure Health and Fitness*” oraz w pkt. 1.12 „*Warunków członkostwa w klubach Pure Fitness*” Spółka stosowała postanowienie o treści: „*Oplaty Członkowskie Klubu mogą wzrastać, pod warunkiem powiadomienia Członka o tym fakcie z jednomiesięcznym wyprzedzeniem, z wyjątkiem Składek Członkowskich przedpłacanych kwartalnie lub rocznie, które wzrastają z momentem przedłużenia umowy.*”

Prezes Urzędu uznał, że treść tego postanowienia jest tożsama z treścią następujących postanowień wpisanych do rejestru niedozwolonych klauzul umownych:

1. „*Uczelnia zastrzega sobie prawo dokonywania zmian wysokości opłat*”, uznanego za niedozwolone wyrokiem SOKiK z dnia 20 października 2005 r. (sygn. akt XVII AmC 78/05) i wpisanego do rejestru klauzul abuzywnych pod numerem 624;
2. „*Wysokość czesnego może ulegać zmianom w zależności od inflacji i aktualnych kosztów kształcenia*”, uznanego za niedozwolone wyrokiem SOKiK z dnia 5 października 2005 r. (sygn. akt XVII AmC 20/05) i wpisanego do rejestru pod numerem 643.

W uzasadnieniu wyroku z dnia 20 października 2005 r. (sygn. akt XVII AmC 78/05) SOKiK uznał, że niedozwolony charakter ma postanowienie, które przewidując możliwość zmiany wysokości opłat pobieranych przez uczelnię, nie zapewnia jednocześnie studentom prawa do odstąpienia od umowy. W związku z powyższym SOKiK zakwalifikował przedmiotowe postanowienie jako klauzulę abuzywną, o której mowa w art. 385³ pkt 20 k.c. Analogiczne stanowisko zajął SOKiK w wyroku z dnia 5 października 2005 r. (sygn. akt XVII AmC 20/05), stwierdzając „*o ile pozwana szkoła ma pełne prawo do podwyższenia wysokości czesnego w zależności od inflacji i aktualnych kosztów kształcenia, o tyle studentowi (konsumentowi) powinno być gwarantowane prawo do odstąpienia od zawartej umowy*”.

Analiza postanowień stosowanych przez Spółkę i postanowień zamieszczonych w rejestrze prowadzi do wniosku, że są one tożsame. Istotą tych klauzul jest bowiem dopuszczenie możliwości podwyższenia po zawarciu umowy wysokości opłat pobieranych cyklicznie przez przedsiębiorcę bez przyznania konsumentowi z tego tytułu prawa odstąpienia od umowy. W postanowieniach stosowanych przez Spółkę wskazano dodatkowo, że wzrost opłat poprzedzony będzie poinformowaniem o tym fakcie członków Klubu z miesięcznym wyprzedzeniem. W odniesieniu do składek członkowskich przedpłacanych kwartalnie lub rocznie wzrost opłat następował przy przedłużaniu umowy. Zastrzeżenie obowiązku

poinformowania konsumentów o planowanym podwyższeniu stawek opłat członkowskich w żadnym razie nie eliminuje abuzywnego charakteru stosowanych postanowień. O niedozwolonym charakterze przywołanych postanowień decyduje brak przyznania konsumentom prawa odstąpienia od umowy w związku ze zmianą ceny usług. Samo poinformowanie konsumenta o dacie wprowadzenia nowych stawek opłat nie jest równoznaczne z przyznaniem im prawa odstąpienia od umowy, jeśli nie zgadzają się na ponoszenie wyższych opłat.

Odnosząc się do argumentacji Spółki jakoby stosowane przez nią postanowienia nie miały mieć charakteru abuzywnego z tego względu, że stosowane przez nią wzorce umowne przewidywały generalną możliwość wypowiedzenia członkostwa z jednomiesięcznym terminem wypowiedzenia, wskazać należy, że zgodnie z ugruntowanym orzecznictwem SOKiK, zastrzeżenie przez przedsiębiorcę prawa do zmiany ceny po zawarciu umowy musi być skorelowane ze szczególnie przyznanym konsumentowi z tego tytułu prawem odstąpienia od umowy. Okoliczność, że zawierana z konsumentem umowa przewiduje generalną możliwość wypowiedzenia umowy przez strony nie powoduje automatycznego wyłączenia abuzywności postanowienia przewidującego prawo kontrahenta konsumenta do zmiany ceny za towar lub usługę.

Dodatkowo podkreślić należy, że argumentacja Spółki nie znajduje jakiegokolwiek uzasadnienia w treści stosowanych przez nią wzorców umownych. W powoływanym przez Spółkę postanowieniu pkt. 3.6 „*Warunków członkostwa w klubach Pure Health and Fitness*” i pkt. 3.6 „*Warunków członkostwa w klubach Pure Fitness*” wprawdzie jest mowa o miesięcznym okresie wypowiedzenia umowy, postanowienie to jednak wprost wskazuje, w jakich sytuacjach umowa ta może być wypowiedziana przez konsumenta. Zgodnie z przyjętą przez Spółkę regulacją, w czasie minimalnego okresu członkostwa członek nie mógł zrezygnować ze swojego członkostwa z powodów innych niż wskazane przez Spółkę. Wśród tych powodów nie została wymieniona zmiana wysokości opłat członkowskich. Zmiany stawek opłat nie można także kwalifikować jako rażącego naruszenia warunków umowy przez Klub, która to przesłanka, zgodnie z treścią stosowanych wzorców umownych, mogła uzasadniać rezygnację z członkostwa w Klubie w czasie minimalnego okresu członkostwa. Podwyższenie opłat członkowskich jako wprost przewidziane w umowie uprawnienie przedsiębiorcy nie stanowi rażącego naruszenia warunków umowy. A zatem, wbrew stwierdzeniom Spółki, konsument w czasie minimalnego okresu członkostwa nie mógł zrezygnować ze swojego członkostwa z uwagi na wprowadzone zmiany wysokości opłat członkowskich.

Również błędna jest argumentacja PHF odnosząca się do zbieżności okresu wyprzedzenia, z jakim Spółka zobowiązana była powiadomić członków klubu o wzroście opłat z okresem wypowiedzenia przewidzianym w pkt. 3.6 wykorzystywanych wzorców umów. O ile bowiem w pkt. 1.12 wzorców mowa jest jedynie o miesięcznym okresie wyprzedzenia, o tyle postanowienia pkt. 3.6 wzorców precyzują, że miesięczny okres wypowiedzenia stanowi miesiąc kalendarzowy i liczony jest od pierwszego do ostatniego dnia miesiąca następującego po złożeniu wypowiedzenia. Zgodnie z przyjętą regulacją, opłaty członkowskie wzrastały zatem miesiąc (niekoniecznie kalendarzowy) po przekazaniu takiej informacji członkom, rozwiązanie umowy (nawet jeśli w świetle stosowanych regulacji byłoby dopuszczalne) mogłoby zaś nastąpić dopiero po upływie pełnego miesiąca kalendarzowego następującego po miesiącu, w którym złożono wypowiedzenie.

Reasumując, przewidziane w „*Warunkach członkostwa w klubach Pure Health and Fitness*” i „*Warunkach członkostwa w klubach Pure Fitness*” prawo do rezygnacji

z członkostwa w klubie nie eliminuje abuzywnego charakteru postanowienia zawartego w pkt. 1.12 „Warunków członkostwa w klubach Pure Health and Fitness” oraz w pkt. 1.12 „Warunków członkostwa w klubach Pure Fitness”.

Spółka zaprzestała stosowania kwestionowanego postanowienia umownego poprzez wprowadzenie do obrotu nowego wzorca umowy zawierającego postanowienie, które przewiduje prawo odstąpienia: „PH&F powiadomi Członka w przypadku wzrostu kosztów świadczenia usług w trakcie Minimalnego Okresu Członkostwa z jednomiesięcznym wyprzedzeniem. Członkowi będzie przysługiwało prawo do odstąpienia od umowy w terminie jednego miesiąca od dnia zawiadomienia o zmianach w Opłatach” (pkt 1.5 „Ogólnych warunków członkostwa” stosowanych od 1 stycznia 2013 r.).

Pkt I B sentencji decyzji

W pkt 3.4 „Warunków członkostwa w klubach Pure Health and Fitness” Spółka posługiwała się postanowieniem o treści: „Z zastrzeżeniem pkt 4.5 w czasie minimalnego okresu członkostwa Członek nie może zrezygnować ze swojego członkostwa, z powodów innych niż: (i) gdy Klub rażąco narusza warunki umowy i pomimo pisemnego wezwania udzielającego mu 21 dniowego terminu na zaniechanie naruszeń nie naprawia takiej sytuacji.”

W pkt 3.4 „Warunków członkostwa w klubach Pure Fitness” Spółka zaś zawarła postanowienie w brzmieniu: „W czasie minimalnego okresu członkostwa Członek nie może zrezygnować ze swojego członkostwa, z powodów innych niż: (i) gdy Klub rażąco narusza warunki umowy i pomimo pisemnego wezwania udzielającego mu 21 dniowego terminu na zaniechanie naruszeń nie naprawia takiej sytuacji.”

Zdaniem Prezesa Urzędu, treść postanowień stosowanych przez Spółkę jest tożsama z treścią następujących niedozwolonych postanowień:

1. „Z zastrzeżeniem § 4 ust. 2 i 3 Student ma prawo do rozwiązania umowy z końcem danego semestru tj. z dniem 28 lutego w semestrze zimowym, i z dniem 30 września w semestrze letnim (...)” - postanowienie uznane za niedozwolone wyrokiem Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów wyrokiem z dnia 28 września 2005 r. (sygn. akt XVII AmC 18/05) i wpisane do rejestru pod pozycją 647.
2. „Informujemy, iż po odbyciu się pierwszych zajęć nie uznajemy rezygnacji z kursu i nie zwracamy wpłaconej kwoty (...). W szczególnych przypadkach należy skierować pismo (do 1 tygodnia od momentu rezygnacji z kursu) z prośbą o zwrot gotówki lub zwolnienie z dalszej zapłaty do kierownika firmy. Uczestnik zostaje zwolniony z opłat w szczególnych przypadkach uznanych przez szkołę w formie pisemnej” - postanowienie uznane za niedozwolone wyrokiem Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów z 30 marca 2006 r. (sygn. akt XVII AmC 68/05) i wpisane do rejestru pod pozycją 807.

W wyroku z dnia 28 września 2005 r. (sygn. akt XVII AmC 18/05) Sąd uznał za niedozwolone postanowienie o treści przywołanej w pkt. 1 z tego względu, że ogranicza ono prawo konsumenta do rozwiązania umowy, która ma charakter zlecenia uregulowanej w kodeksie cywilnym. Zgodnie z zakwestionowanym postanowieniem student może rozwiązać umowę tylko z końcem danego semestru poprzez złożenie miesiąc wcześniej pisemnego oświadczenia. Niezachowanie powyższego terminu spowoduje w dalszym ciągu naliczanie studentowi czesnego w następnym semestrze. Sąd wskazał, iż powyższy zapis nie

przewiduje wypowiedzenia umowy przez konsumenta z ważnych powodów, co powinno być możliwe w każdym czasie. Zgodnie bowiem z przepisem art. 746 § 1 k.c. dający zlecenie może je wypowiedzieć w każdym czasie. Zgodnie zaś z § 3 tego przepisu, nie można zrzec się z góry uprawnienia do wypowiedzenia zlecenia z ważnych powodów. W uzasadnieniu wyroku Sąd stwierdził, że *„Art. 746 k.c. przewiduje możliwość wypowiedzenia umowy zlecenia z ważnych powodów i związane z tym konsekwencje oraz bez ważnego powodu co wiąże się z odpowiedzialnością odszkodowawczą dla przyjmującego zlecenie. Ww. postanowienie może prowadzić do uzyskania przez pozwaną zysku czerpanego z nieuzasadnionego naliczania studentowi czesnego za brak świadczenia ze swojej strony. Powyższy zapis narusza dobre obyczaje jak rzetelność i uczciwość kupiecką i rażąco narusza interesy konsumenta/ studenta, który jest zmuszony do poniesienia dodatkowych kosztów w postaci naliczenia czesnego za semestr nauki, z której nie korzysta, w sytuacji, gdy z ważnych powodów wypowiedział umowę z pozwaną...”*

W wyroku z dnia z 30 marca 2006 r. (sygn. akt XVII AmC 68/05) powołanym w pkt. 2 SOKiK uznał, iż przedmiotowe postanowienie wypełnia dyspozycję art. 385³ pkt 12 i 13 k.c. Sąd podniósł, iż zastosowanie powyższej klauzuli powoduje nałożenie na konsumenta obowiązku świadczenia, mimo odpadnięcia jego podstawy. Osoba rezygnująca z kursu, czyli odstępująca od umowy ma ponosić koszty świadczenia, z którego nie korzysta. Sąd orzekł, iż *„Powyższe postanowienie umowne jest sprzeczne z zasadą ekwiwalentności świadczeń i powoduje nierównomierne rozłożenie praw i obowiązków stron umowy. Podkreślenia wymaga, iż przedmiotowy zapis narusza zasadę wynikającą z art. 494 k.c., stanowiącą, iż opłata powinna być zwrócona proporcjonalnie do czasu, w którym klient nie korzystał ze świadczenia wzajemnego. Sąd wprawdzie podziela argumenty pozwanego, że rezygnacja z kursu po rozpoczęciu zajęć powoduje negatywne skutki finansowe, wynikające z niemożności uniknięcia części kosztów. Należy jednak mieć na uwadze, iż pozwany może w takich przypadkach domagać się odszkodowania na zasadach ogólnych, zastrzec karę umowną lub odstępnę na wypadek rezygnacji konsumenta z umowy ...”*

Prezes Urzędu ocenił, że przywołane powyżej postanowienia stosowane przez PHF są tożsame ze wskazanymi postanowieniami zamieszczonymi w rejestrze. Postanowienia stosowane przez Spółkę, w związku z tym, że umożliwiają konsumentowi wypowiedzenie umowy jedynie w ściśle określonych okolicznościach, ograniczają jego prawo do wypowiedzenia umowy, w tym w także do wypowiedzenia umowy z ważnych przyczyn innych niż wymienione w stosowanych postanowieniach. Brak możliwości wypowiedzenia umowy w każdym czasie z ważnych powodów stanowił również podstawę uznania za niedozwolone postanowień wpisanych pod nr 647 i 807 w rejestrze. W postanowieniach stosowanych przez Spółkę zastosowano wyrażenie *„Członek nie może zrezygnować ze swojego członkostwa”*, w postanowieniu nr 647 wskazano, że student może wypowiedzieć umowę jedynie z końcem danego semestru (a zatem nie może jej wypowiedzieć w innym czasie), w postanowieniu nr 807 zaś posłużono się sformułowaniem *„nie uznajemy rezygnacji z kursu i nie zwracamy wpłaconej kwoty”*. Nie ulega wątpliwości, że cel wszystkich tych postanowień jest tożsamy i polega na ograniczeniu prawa konsumenta do wypowiedzenia w każdym czasie umowy z ważnych przyczyn.

Odnosząc się do przedstawionej w tym zakresie argumentacji Spółki, należy wskazać, że nie można podzielić stanowiska Spółki, że stosowane przez nią postanowienia wzorców umownych *„nie zabraniają konsumentowi rozwiązania umowy bez ważnego powodu w okresie minimalnego okresu członkostwa”*, a jedynie zobowiązują do zapłaty kary umownej. W analizowanych postanowieniach umownych jednoznacznie wskazano bowiem, że w czasie minimalnego okresu członkostwa członek *„nie może zrezygnować ze swojego członkostwa”*. Postanowienia te, wbrew twierdzeniom Spółki, nie tylko obarczają

konsumentów niezasadnymi kosztami, ale wprost zabraniają mu rezygnacji z członkostwa. Za nietrafny uznać należy także argument Spółki, że postanowienia pkt. 3.4 wzorców umownych nie są tożsame z klauzulą nr 807, bowiem postanowienia stosowane przez Spółkę nie zawierają żadnych informacji dotyczących zwrotu lub braku zwrotu konsumentom uiszczonych opłat, podczas gdy postanowienie nr 807 wprost stanowi o niezwracaniu konsumentom wpłaconych opłat. Oczywistym jest bowiem, że skoro konsument nie może w czasie minimalnego okresu członkostwa zawartej umowy wypowiedzieć, to jest nadal tą umową związany, a tym samym jest zmuszony do ponoszenia kosztów związanych z członkostwem w klubie. A zatem, okoliczność, że w treści postanowień pkt 3.4 wzorców umownych nie wskazano wprost, że zwrot poniesionej opłaty nie przysługuje, pozostaje bez znaczenia dla oceny treści tego postanowienia. Takie zastrzeżenie nie jest bowiem konieczne dla ustalenia, że obowiązek poniesienia tych kosztów spoczywa na konsumentach.

Bezprawności działań Spółki nie wyłącza także podniesiona przez nią okoliczność, że w ramach prowadzonej działalności PHF oferuje konsumentom możliwość zawarcia umów na różne okresy, przy czym wysokość opłat członkowskich jest uzależniona od długości trwania umowy. Nie budzi bowiem wątpliwości, że wynikające z art. 746 § 3 k.c. wyłączenie możliwości zrzeczenia się z góry uprawnienia do wypowiedzenia zlecenia z ważnych powodów ma zastosowanie do umów zlecenia bądź umów o świadczenie usług, do których należy stosować przepisy o zleceniu, bez względu na długość okresu, na jaki umowa została zawarta.

W nowo opracowanym wzorcu „Ogólne warunki członkostwa” w miejsce zakwestionowanego postanowienia Spółka wpisała postanowienia o treści: „

– „*W czasie trwania Umowy Członek może ją rozwiązać bez wypowiedzenia w sytuacji, gdy PH&F rażąco narusza warunki Umowy i pomimo pisemnego wezwania z określonym co najmniej 21 dniowym terminem na zaniechanie naruszeń nie naprawia takiej sytuacji*” (pkt 2.2 „Ogólnych warunków członkostwa”);

– „*Okres wypowiedzenia umowy zawartej na czas nieokreślony wynosi jeden miesiąc kalendarzowy, który jest liczony od pierwszego do ostatniego dnia miesiąca następującego po złożeniu wypowiedzenia. W okresie wypowiedzenia Członek jest zobowiązany do uregulowania wszelkich zaległych Opłat oraz jest zobowiązany do opłacenia Składki Członkowskiej za okres wypowiedzenia*” (pkt 2.3 „Ogólnych warunków członkostwa”);

– „*W przypadku rozwiązania umowy przed upływem Minimalnego Okresu Członkostwa z przyczyn innych niż wskazane w punkcie 2.2., Członek zapłaci PH&F kwotę w wysokości 40% Składek należnych PH&F do końca Minimalnego Okresu Członkostwa*” (pkt 2.5 „Ogólnych warunków członkostwa”).

Spółka usunęła zapis o zakazie rezygnacji z członkostwa w trakcie minimalnego okresu członkostwa. W miejsce tego postanowienia PHF wprowadziło postanowienie, stosownie do którego konsument może rozwiązać umowę przed upływem tego minimalnego okresu członkostwa pod warunkiem zapłaty określonej kwoty pieniężnej. Postanowienie pkt. 2.5. „Ogólnych warunków członkostwa” - zdaniem Prezesa Urzędu - w zakresie, w jakim zobowiązuje konsumenta w przypadku rozwiązania umowy przed upływem minimalnego okresu członkostwa do zapłaty kwoty w wysokości 40% składek należnych Spółce do końca minimalnego okresu członkostwa, budzi wątpliwości w świetle art. 385¹ § 1 k.c. Niemniej zważyć należy, że nowa treść tego postanowienia nie jest zbieżna

z postanowieniem zakwestionowanym w tym postępowaniu przez Prezesa UOKiK, ani z treścią postanowień zamieszczonych w rejestrze. Wobec powyższego, jak również mając na względzie, że Spółka wyeliminowała z analizowanego postanowienia elementy, które świadczyły o jego tożsamości z postanowieniami wpisanymi do rejestru klauzul niedozwolonych pod numerami 647 i 807, uznać należy, że Spółka zaniechała stosowania zakwestionowanej klauzuli.

Pkt I C sentencji decyzji

W pkt. 3.10 „*Warunków członkostwa w klubach Pure Health and Fitness*” oraz w pkt. 3.10 „*Warunków członkostwa w klubach Pure Fitness*” Spółka stosowała postanowienie o treści: „*W przypadku rozwiązania umowy z przyczyn wskazanych w pkt 3.8, 3.9 Członek jest zobowiązany do zapłaty na rzecz Klubu kary umownej w wysokości stanowiącej równowartość Składek Członkowskich za liczbę miesięcy zadeklarowaną w Formularzu Aplikacyjnym, za które Członek nie dokonał zapłaty.*” W pkt. 3.8 i 3.9 ww. wzorców Spółka wskazywała natomiast przyczyny rozwiązania umowy z winy konsumenta. Postanowienie pkt 3.8. stanowiło, że „*Członkostwo może zostać rozwiązane przez Klub Sportowy bez wypowiedzenia, jeżeli kontynuacja członkostwa może zaszkodzić reputacji i interesom któregośkolwiek Obiektu Sportowego PH&F, w szczególności z powodu, agresywnego lub groźnego zachowania, wandalizmu lub innych zachowań niezgodnych z zasadami współżycia społecznego.*” W treści pkt 3.9 wskazano natomiast, że „*Członkostwo może zostać rozwiązane przez Klub Sportowy bez wypowiedzenia, jeżeli: i) Członek naruszy warunki niniejszej umowy, lub ii) Oplaty Członkowskie lub inne płatności pozostaną nieuregulowane, jeżeli pomimo powiadomienia Członka o zaległości, płatność nie została uregulowana w terminie wskazanym przez Klub Sportowy*”.

W opinii Prezesa Urzędu treść postanowień pkt. 3.10 wskazanych wzorców umownych jest tożsama z treścią postanowień o brzmieniu:

1. „*Student skreślony z listy studentów ma obowiązek wnieść opłaty do pełnej wysokości obowiązujących za dany semestr*” - uznanego za niedozwolone wyrokiem Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów z dnia 12 lipca 2006 r. (sygn. akt XVII AmC 116/05) i wpisanego do rejestru niedozwolonych postanowień umownych pod nr. 1278;
2. „*Skreślenie z listy studentów na wniosek kwestury z powodu nie wnoszenia czesnego przez osoby, którym udzielono zgody na opłaty w ratach miesięcznych nie zwalnia z obowiązku wniesienia opłat za cały semestr pod groźbą nie wydania studentowi ewentualnie żądanych świadczeń i wszczęcia procedury egzekucyjnej*” - uznanego za niedozwolone wyrokiem Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów z dnia 12 lipca 2006 r. (sygn. akt XVII AmC 116/05) i wpisanego do rejestru postanowień niedozwolonych pod nr. 1277;
3. „*Dyscyplinarne wykreślenie z Listy słuchaczy lub zawieszenie w prawach słuchacza nie zwalnia Zleceniodawcy z obowiązku uregulowania opłat czesnego za semestr do pełnej wysokości*” - uznanego za niedozwolone postanowienie umowne wyrokiem SOKiK z dnia 4 sierpnia 2004 r. (sygn. akt XVII AmC 46/03) i wpisanego do rejestru postanowień niedozwolonych pod nr. 1248.

W przedmiotowych wyrokach Sąd uznał, że postanowienia, które przewidują obowiązek spełnienia przez konsumenta świadczenia za okres po odstąpieniu przez przedsiębiorcę od umowy są sprzeczne z dobrymi obyczajami i rażąco naruszają interesy konsumentów. Sąd wskazał, iż w przypadku odstąpienia od umowy, rozliczenie

z konsumentem winno nastąpić według zasad wzajemnych rozliczeń na wypadek odstąpienia od umowy w oparciu o art. 494 k.c. W ocenie Sądu potwierdzają to zakazy wyrażone w art. 385³ pkt 12 i 13 k.c. Sąd wskazał, że skreślenie z listy studentów związane jest z równoczesnym rozwiązaniem umowy, zatem w oparciu o zakwestionowane postanowienia konsument ponosi koszty świadczenia, z którego nie korzysta. Takie postanowienie jest sprzeczne z zasadą ekwiwalentności wzajemnych świadczeń i powoduje nierównomierne rozłożenie praw i obowiązków stron umowy.

Porównanie treści postanowień stosowanych przez Spółkę i przywołanych powyżej postanowień zamieszczonych w rejestrze prowadzi do wniosku, iż mają taki sam cel i skutek, a zatem są tożsame. Wszystkie te postanowienia dotyczą sytuacji rozwiązania umów przez przedsiębiorcę z przyczyn leżących po stronie konsumenta i we wszystkich tych postanowieniach przewidziano, że konsument mimo rozwiązania umowy jest zobowiązany do wniesienia opłaty za okres, w którym nie korzysta już z usług. W postanowieniach wpisanych do rejestru wskazano, że konsument ma obowiązek wniesienia opłaty bądź regulowania czesnego, w przypadku postanowienia stosowanego przez PHF obowiązek ten przybrał postać kary umownej. Wymaga jednak podkreślenia, że wysokość tej kary umownej ustalono na „*równowartość Składek Członkowskich za liczbę miesięcy zadeklarowaną w Formularzu Aplikacyjnym, za które Członek nie dokonał zapłaty*”, co oznacza, że na konsumenta faktycznie nałożono obowiązek wniesienia opłat w takiej wysokości, w jakiej wniosłby je w przypadku pełnego i nieprzerwanego realizowania zawartej umowy. W ocenie Prezesa Urzędu, za postanowienia tożsame z przywołanymi klauzulami wpisanymi do rejestru należy uznać wszystkie te postanowienia, które służą temu samemu celowi, jakim jest obarczenie konsumentów pełną odpłatnością za usługi świadczone przez przedsiębiorcę, mimo pozbawienia konsumenta możliwości korzystania z tych usług. Fakt, że Spółka w stosowanych postanowieniach obowiązek nakładany na konsumentów określiła mianem kary umownej, a nie – jak w postanowieniach z rejestru – obowiązkiem uiszczenia opłaty, nie eliminuje tożsamości tych postanowień.

Odnosząc się natomiast do twierdzenia PHF, że sama zasada zastrzegania kar umownych jako praktyka powszechnie stosowana w obrocie handlowym nie jest ani naganna, ani nieuczciwa, Prezes Urzędu pragnie wskazać, że w orzecznictwie wykształconym na tle instytucji kary umownej ugruntował się pogląd, iż w umowach z konsumentami zawieranych z użyciem wzorca umowy wysokość kary umownej musi pozostawać we współmiernej wysokości do ponoszonej zwykle szkody (por. wyrok SOKiK z dnia 13 czerwca 2005 r., sygn. akt XVII AmC 20/04), gdyż w umowach takich, odmiennie niż np. w obrocie gospodarczym, kara umowna nie może stanowić dodatkowej dolegliwości za niewykonanie lub nienależyte wykonanie umowy (por. wyrok SOKiK z dnia 10 marca 2004 r. sygn. akt XVII Amc 34/03). Nie ulega natomiast wątpliwości, że zastosowana przez Spółkę konstrukcja kary pieniężnej prowadzi do nieuzasadnionego wzbogacenia Spółki kosztem konsumenta. Wbrew bowiem twierdzeniom Spółki, nie można przyjąć, że przewidziana kara pokrywa tylko i wyłącznie bezpośrednią szkodę PHF, jaka zostaje wyrządzona rozwiązaniem umowy zawartej na czas oznaczony. Wobec niekorzystania przez konsumenta z usług klubu, Spółka ma bowiem nie tylko możliwość powstrzymania się od świadczeniem usług na rzecz tego konsumenta, ale także może zaoferować i świadczyć w to miejsce usługi innemu konsumentowi, co będzie generować dodatkowy dochód.

Prezes UOKiK nie podziela także stanowiska PHF, że zastrzeżenie we wskazanych przypadkach kary umownej w wysokości 100% wartości opłat należnych z tytułu zawartej umowy jest konieczne dla zabezpieczenia interesów Spółki przed nieuczciwymi zachowaniami konsumentów.

Kwestionowane postanowienie zostało usunięte z wzorca. W nowo opracowanym wzorcu umownym zatytułowanym „Ogólne warunki członkostwa” do sytuacji objętych zakresem kwestionowanego postanowienia zastosowanie znajduje postanowienie o treści: „*W przypadku rozwiązania umowy przed upływem Minimalnego Okresu Członkostwa z przyczyn innych niż wskazane w punkcie 2.2., Członek zapłaci PH&F kwotę w wysokości 40% Składek należnych PH&F do końca Minimalnego Okresu Członkostwa*” (pkt 2.5 „Ogólnych warunków członkostwa”).

Jak wskazywano już powyżej, postanowienie to – zdaniem Prezesa Urzędu – może budzić wątpliwości w świetle art. 385¹ § 1 k.c. Regulacja ta nie jest jednak tożsama z postanowieniem zakwestionowanym w tym postępowaniu przez Prezesa UOKiK, ani z treścią postanowień zamieszczonych w rejestrze. Wobec powyższego, uznać należy, że Spółka zaprzestała stosowania zakwestionowanej klauzuli.

Pkt I D sentencji decyzji

W pkt. 4.6 „*Warunków członkostwa w klubach Pure Health and Fitness*” Spółka posługiwała się postanowieniem o treści: „*Pisemne powiadomienia, które są wymagane od którejkolwiek ze stron winny być wysyłane listem poleconym lub kurierem na adres podany w Formularzu Aplikacyjnym lub inny adres podany przez którąkolwiek ze stron, z wyjątkiem postanowień artykułów (...) 1.12, (...), gdzie zawiadomienie może być podane poprzez wywieszenie informacji w danym obiekcie Klubu*”.

W pkt. 4.6 „*Warunków członkostwa w klubach Pure Fitness*” zaś Spółka zamieściła postanowienie o treści: „*Pisemne powiadomienia, które są wymagane od którejkolwiek ze stron winny być wysyłane listem poleconym lub kurierem na adres podany w Formularzu Aplikacyjnym lub inny adres podany przez którąkolwiek ze stron, z wyjątkiem postanowień artykułów (...) 1.11, (...), gdzie zawiadomienie może być podane poprzez wywieszenie informacji w danym obiekcie Klubu*”.

Przywoływane w ww. postanowieniach pkt 1.11 „*Warunków członkostwa w klubach Pure Health and Fitness*” i pkt 1.12 „*Warunków członkostwa w klubach Pure Fitness*” odnoszą się do wzrostu opłat członkowskich w Klubie.

Zdaniem Prezesa UOKiK, treść tych postanowień jest zbieżna z treścią następujących postanowień wpisanych do rejestru postanowień niedozwolonych:

1. „*Zmiana opłaty nie powoduje konieczności zmiany umowy*” - uznanego za niedozwolone postanowienie umowne wyrokiem SOKiK z dnia 19 stycznia 2005 r. (sygn. akt XVII AmC 2/04) i wpisane do rejestru pod numerem 400;
2. „*Wysokość opłat wymienionych w p. a, b, d ustala Rektor i podaje w formie zarządzenia do wiadomości, przed rozpoczęciem roku akademickiego*” - postanowienie uznane za niedozwolone prawomocnym wyrokiem Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów z dnia 5 października 2005 r. (sygn. akt XVII AmC 20/05) i wpisane do rejestru pod numerem 642.

W uzasadnieniu pierwszego z przywołanych wyroków Sąd stwierdził, że w umowach dotyczących stosunku umownego o charakterze ciągłym zapis, zgodnie z którym „*zmiana opłaty nie powoduje konieczności zmiany umowy*”, uniemożliwia konsumentowi wypowiedzenie umowy na podstawie art. 384¹ k.c. Zgodnie z przywołanym przepisem, wzorzec umowny wydany w czasie trwania stosunku umownego o charakterze ciągłym wiąże drugą stronę, jeżeli zostały zachowane wymagania określone w art. 384 k.c., a strona nie wypowiedziała umowy w najbliższym terminie wypowiedzenia. Jak podniósł SOKiK,

przedsiębiorca wyłączając konieczność wprowadzania zmian do umowy w związku ze zmianą opłat jednocześnie pozbawia konsumenta prawa do wypowiedzenia umowy.

W drugim z powołanych powyżej wyroków SOKiK uznał treść postanowienia za niedozwolone postanowienie umowne ze względu na naruszenie przez Szkołę obowiązku doręczania konsumentowi wzorca umowy. W uzasadnieniu wyroku Sąd podniósł, iż w świetle uregulowania zawartego w art. 384 § 1 k.c. każda umowa zawierana z użyciem wzorca wymaga jego doręczenia drugiej stronie umowy. Od powyższej zasady zostały przewidziane w art. 384 § 2 k.c. dwa wyjątki. Stworzenie możliwości łatwego zapoznania się z treścią wzorca (jako alternatywa wobec doręczenia wzorca) jest wystarczającą przesłanką wiązania wzorca, po pierwsze, w umowach niekonsumenckich, gdy posługiwanie się wzorcem jest w stosunkach danego rodzaju zwyczajowo przyjęte, po drugie, w konsumenckich umowach bagatelnych tj. umowach powszechnie zawieranych w drobnych, bieżących sprawach życia codziennego. W związku z tym, że umowy między Szkołą a jej słuchaczami mają charakter umów konsumenckich i nie są zawierane w drobnych, bieżących sprawach życia codziennego, nie odnosi się do nich żaden ze wskazanych w ustawie wyjątków. Tym samym koniecznym warunkiem do związania słuchacza treścią wzorca umownego przygotowanego przez Szkołę jest doręczenie go słuchaczowi. Dlatego też podanie informacji o wysokości opłat poprzez wydanie zarządzenia Rektora nie stanowi gwarancji, że ta informacja z pewnością do niego dotrze, co rodzić może ujemne skutki w postaci powstania u konsumenta zadłużenia w opłatach z powodu braku wiedzy o ich podwyżce. Sąd wskazał także, iż obowiązek doręczenia dotyczy zarówno pierwotnego wzorca, jak i każdego kolejnego wzorca, poprzez który Szkoła wprowadza zmianę do treści istniejącego już stosunku prawnego (art. 384¹ k.c.). Podanie informacji o wysokości opłat poprzez wydanie zarządzenia Rektora nie gwarantuje studentowi rzetelnej informacji o zmianie treści umowy zawartej ze Szkołą w zakresie ewentualnej zmiany opłat, które winien on ponieść. Postanowienie to należy zatem uznać za sprzeczne zarówno z art. 384 § 1 w zw. z art. 384¹ § 1 k.c., ale też z art. 385¹ § 1 k.c. jako godzące w dobre obyczaje i rażąco naruszające interes konsumenta.

W opinii Prezesa Urzędu, zakwestionowane w niniejszej decyzji klauzule stosowane przez PHF są tożsame z powyżej przywołanymi postanowieniami wpisanymi do rejestru. Z treści postanowień stosowanych przez Spółkę wynika, że informacje o zmianach wysokości opłat członkowskich podawane są do wiadomości członków klubu poprzez wywieszenie zawiadomienia w obiekcie klubu. Wywołuje to skutek w postaci naruszenia obowiązku doręczania konsumentom wzorców umów. Z uwagi na powyższe uznać należy, że zarówno przywołane postanowienie umowne zamieszczone w rejestrze, jak i kwestionowane postanowienia stosowane przez Spółkę naruszają dyspozycję art. 384 § 1 k.c. Jednocześnie brak doręczenia konsumentowi wzorca umowy o zmianie warunków wiążącej strony umowy może skutkować pozbawieniem konsumenta prawa do wypowiedzenia umowy zagwarantowanego w art. 384¹ k.c.

Ustosunkowując się do argumentacji podniesionej w toku postępowania przez PHF, wskazać należy, że na ocenę działań Spółki bez wpływu pozostaje okoliczność, że przyjęta przez nią forma komunikowania się z konsumentami jest tańsza i łatwiejsza do stosowania. W ocenie Prezesa UOKiK, względy ekonomiczne i organizacyjne istniejące po stronie przedsiębiorcy nie mogą mieć wpływu na zakres obowiązków przedsiębiorcy w odniesieniu do konsumentów korzystających z jej usług. Z przepisów ustawy (art. 384 § 1 i art. 384¹ k.c.) jasno wynika, że każda umowa z udziałem konsumentów zawierana przy użyciu wzorca i zmieniana w czasie jej trwania za pomocą wzorca umownego wymaga jego doręczenia drugiej stronie umowy. Tym samym koniecznym warunkiem do związania konsumenta treścią wzorca umownego przygotowanego przez Spółkę jest doręczenie go konsumentowi.

Argumentacja podnoszona przez PHF w żaden sposób nie podważa obowiązku wynikającego z treści przepisów k.c.

Spółka z dniem 1 stycznia 2013 r. wprowadziła do obrotu nowy wzorec umowy „*Ogólne warunki członkostwa*”, który nie zawiera kwestionowanego postanowienia umownego ani żadnego innego postanowienia o analogicznej treści.

Jak zostało wskazane powyżej, przepis art. 24 ust. 2 pkt 1 uokik formułuje samoistną przesłankę bezprawności działań polegających na stosowaniu przez przedsiębiorcę postanowień wzorców umów, które zostały wpisane do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, o którym mowa w art. 479⁴⁵ k.p.c. Wobec powyższego stwierdzenie, że wskazane powyżej postanowienia zawarte w stosowanych przez PHF wzorcach umów były tożsame z postanowieniami wpisanymi do rejestru postanowień niedozwolonych, przesądza o bezprawności działań Spółki.

Na ocenę działań Spółki jakiegokolwiek wpływu nie może mieć podnoszona przez Spółkę okoliczność, że nie jest ona monopolistą na rynku, w związku z czym konsument może dokonywać swobodnego wyboru usługodawcy. Stosowanie wobec konsumentów we wzorcach umownych postanowień wpisanych do rejestru ma charakter bezprawny bez względu na siłę rynkową przedsiębiorcy stosującego takie postanowienia. Możliwość wyboru przez konsumenta, po zapoznaniu się z warunkami świadczenia usług przez Spółkę, innego usługodawcy nie eliminuje zagrożenia naruszenia interesów konsumentów. Konsumentom powinni mieć bowiem możliwość uczestniczenia w stosunkach gospodarczych na równych prawach z przedsiębiorcami. Bez znaczenia pozostaje również okoliczność, że usługi fitness nie są usługami pierwszej potrzeby, niezbędnymi do egzystencji. Poszanowanie praw konsumentów winno mieć bowiem miejsce w każdych relacjach konsument-przedsiębiorca niezależnie od rodzaju nabywanego towaru czy usługi.

Bezprawności działań Spółki nie wyłącza także fakt, że Spółka rozpoczynając prowadzenie na rynku polskim klubów fitness przejęła wzorce umowne od powiązanej z nią kapitałowo Spółki prowadzącej analogiczną działalność w Wielkiej Brytanii. Spółka jest samodzielnym przedsiębiorcą i ponosi pełną odpowiedzialność za podejmowane przez siebie działania, w tym także za stosowane przez siebie wzorce umowne. Fakt, że Spółka wprowadzając do obrotu wzorce umowne korzysta lub wzoruje się na wzorcach umownych jakichkolwiek innych przedsiębiorców pozostaje bez wpływu na ocenę jej działań. Spółka jako profesjonalista powinna mieć również świadomość istnienia w poszczególnych krajach Unii Europejskiej odrębnego orzecznictwa w zakresie niedozwolonych postanowień umownych, a zatem powinna zdawać sobie sprawę, że wzorce stosowane w poszczególnych krajach europejskich muszą uwzględniać orzeczenia sądów zapadłe w tych krajach.

W okolicznościach niniejszej sprawy na uwzględnienie nie zasługuje również argumentacja Spółki, że ze względu na brak możliwości pełnej analizy umów, których postanowienia zamieszczone zostały w rejestrze postanowień niedozwolonych, Spółka nie mogła samodzielnie ustalić, czy również postanowienia stosowane przez nią naruszają rozkład praw i obowiązków stron umowy w sposób uznany przez Sąd za niedozwolony. Należy bowiem zauważyć, że wszystkie stosowane przez Spółkę, a zakwestionowane w niniejszym postępowaniu, postanowienia umowne bądź mieszczą się w katalogu „klausul szarych” zawartym w art. 385³ k.c. (klausule wskazane w pkt. I A, B, C sentencji decyzji) bądź też naruszają inne przepisy k.c. o zobowiązaniach umownych (klausule wskazane w pkt. I B, C, D). Abuzywny charakter tych postanowień nie wynikał zatem ze specyficznego

i trudnego do ustalenia wzajemnego rozkładu praw i obowiązków stron umowy, ale wprost z naruszenia przepisów k.c. w tym m.in. art. 384, 494 i 746 k.c. oraz wypełniania dyspozycji przykładowych klauzul wskazanych w art. 385³ k.c. Niedozwolony charakter postanowień stosowanych przez Spółkę był zatem oczywisty.

Naruszenie zbiorowego interesu konsumentów

Dla stwierdzenia przez Prezesa UOKiK stosowania praktyki określonej w art. 24 ust. 2 uokik niezbędne jest wykazanie, że kwestionowane działania przedsiębiorcy godzą w zbiorowy interes konsumentów.

Ustawa o ochronie konkurencji i konsumentów nie objaśnia znaczenia pojęć „godzenia w interesy konsumentów” oraz „zbiorowego interesu konsumentów”, wskazując jedynie w art. 24 ust. 3, iż nie jest zbiorowym interesem konsumentów suma indywidualnych interesów konsumentów. Nie ulega jednak wątpliwości, że działanie przedsiębiorcy godzi w interesy konsumentów wtedy, gdy wywołuje negatywne skutki w sferze ich praw i obowiązków. Natomiast przez interes zbiorowy należy rozumieć interes dotyczący konsumentów jako określonej zbiorowości. Stąd konkluzja, iż naruszenie zbiorowego interesu konsumentów ma miejsce wówczas, gdy negatywnymi skutkami działań przedsiębiorcy dotknięty jest szerszy krąg uczestników rynku, mających status konsumentów. Naruszenie zbiorowego interesu konsumentów oznacza zatem narażenie na uszczerbek interesów znacznej grupy lub wszystkich konsumentów, poprzez stosowaną przez przedsiębiorcę praktykę, obejmującą tak działania, jak i zaniechania. Ponadto, godzenie w zbiorowe interesy konsumentów może polegać zarówno na dokonaniu ich naruszenia, jak i na jedynie stworzeniu dla nich zagrożenia.

Kwestionowane w niniejszym postępowaniu działania Spółki godziły w interesy konsumentów rozumiane jako prawo do ukształtowania umów ze Spółką zgodnie z przepisami prawa powszechnie obowiązującego. Na skutek zamieszczenia przez PHF we wzorcach umownych wskazanych w sentencji decyzji postanowień niedozwolonych, tj. postanowień, które kształtują prawa i obowiązki konsumentów w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając ich interesy, doszło bowiem do uszczuplenia zakresu uprawnień konsumentów (w tym uprawnień do wypowiedzenia umowy z ważnych przyczyn w każdym czasie oraz wypowiedzenia umowy w związku z wprowadzoną przez przedsiębiorcę zmianą ceny usługi oraz do otrzymania wzorca umowy wydawanego przez przedsiębiorcę w czasie trwania stosunku umownego) i obarczenia ich nadmiernymi obciążeniami (w tym głównie obciążeniami finansowymi).

W świetle przedstawionych powyżej okoliczności nie ulega wątpliwości, iż działania podejmowane przez Spółkę były dla konsumentów niekorzystne i godziły w ich interesy, w szczególności te o charakterze ekonomicznym.

W ocenie Prezesa UOKiK, nie ulega również wątpliwości, iż interesy konsumentów, w które – jak zostało wykazane powyżej – godziły kwestionowane działania Spółki, miały charakter zbiorowy. Praktyki stosowane przez PHF skierowane były bowiem do nieokreślonego kręgu konsumentów, których nie sposób jednoznacznie zidentyfikować. Działanie Spółki wymierzone było bowiem we wszystkich konsumentów, z którymi Spółka zawarła umowy zawierające postanowienia treści zakwestionowanej w toku niniejszego postępowania, jak również w jej potencjalnych klientów, będących konsumentami w rozumieniu przepisów uokik.

Wykazanie, iż działania Spółki mają charakter bezprawny i naruszają zbiorowy interes konsumentów, przesądza, iż działania te mają charakter praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów.

Zaniechanie stosowania praktyk

W toku prowadzonego postępowania administracyjnego Spółka zaprzestała stosowania zarzucanych jej praktyk.

Od dnia 1 stycznia 2013 r. Spółka wykorzystuje przy zawieraniu umów z konsumentami nowy wzorzec umowny. Według ustaleń Prezesa Urzędu wzorzec ten nie zawiera w swej treści niedozwolonych postanowień umownych wskazanych w pkt. I sentencji decyzji. Powyższe pozwala przyjąć, iż zarzucana Spółce praktyka została zaniechana z dniem 31 grudnia 2012 r.

Wobec wycofania z obrotu zakwestionowanej praktyki zasadnym było zastosowanie rozstrzygnięcia, o którym mowa w art. 27 uokik. Stosownie do uregulowań zawartych w art. 27 ww. ustawy, nie wydaje się decyzji o uznaniu praktyki za naruszającą zbiorowe interesy konsumentów i nakazującej zaniechanie jej stosowania, jeżeli przedsiębiorca zaprzestał stosowania praktyki. W takim przypadku Prezes Urzędu wydaje decyzję o uznaniu praktyki za naruszającą zbiorowe interesy konsumentów i stwierdzającą zaniechanie jej stosowania. Decyzja, o której mowa w art. 27 uokik, wydawana jest w przypadku, gdy zachowanie przedsiębiorcy nie narusza już w dacie orzekania przepisu art. 24 ww. ustawy.

Z uwagi na powyższe, na podstawie art. 27 ust. 1 i 2 uokik należało uznać, że działanie Spółki stanowi praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów oraz stwierdzić zaniechanie jej stosowania z dniem 31 grudnia 2012 r.

Należy podnieść, że w toku niniejszego postępowania Spółka złożyła w trybie art. 28 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów zobowiązanie do podjęcia określonych działań zmierzających do zapobieżenia zarzucanym jej naruszeniom. Przepis art. 28 ww. ustawy stanowi, że jeżeli w toku postępowania w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów zostanie uprawdopodobnione – na podstawie okoliczności sprawy, informacji zawartych w zawiadomieniu lub będących podstawą wszczęcia postępowania – że przedsiębiorca stosuje praktykę, o której mowa w art. 24, a przedsiębiorca, któremu jest zarzucane naruszenie tego przepisu, zobowiąże się do podjęcia lub zaniechania określonych działań zmierzających do zapobieżenia tym naruszeniom, Prezes Urzędu może, w drodze decyzji, nałożyć obowiązek wykonania tych zobowiązań. Jak z tego wynika, propozycje zobowiązań przedsiębiorcy nie są wiążące dla Prezesa Urzędu. Przyjęcie przeciwnego założenia mogłoby kolidować z należytą realizacją celów ustawy³.

W ocenie Prezesa Urzędu, w przedmiotowej sprawie brak było podstaw do uwzględnienia wniosku Spółki o wydanie decyzji zobowiązującej. Należy podkreślić, że podejmując decyzję o uwzględnieniu bądź nieuwzględnieniu wniosku przedsiębiorcy o wydanie decyzji zobowiązującej go do wykonania określonych działań, bez merytorycznego rozstrzygnięcia, czy działania te stanowią praktyki określone w art. 24 ustawy, Prezes Urzędu bierze pod uwagę całokształt okoliczności rozstrzyganej sprawy, w tym zakres naruszeń przedsiębiorcy, jak również skutki uwzględnienia przedmiotowego wniosku.

³ Konrad Kohutek w: „Ustawa o ochronie konkurencji i konsumentów. Komentarz”, Wolters Kluwer Polska Sp. z o.o., Warszawa 2008 r., str. 435-436.

Na decyzję Prezesa UOKiK o nieuwzględnieniu wniosku PHF w przedmiocie wydania decyzji zobowiązującej niewątpliwym wpływ miał fakt, że w niniejszym postępowaniu zakwestionowano cztery postanowienia wykorzystywane przez Spółkę oraz to, że zakres działania Spółki, zarówno pod względem obszaru, jak i liczby usługobiorców, jest znaczny. Liczne sygnały o nieprawidłowościach w działaniu Spółki napływające do Prezesa Urzędu od konsumentów i rzeczników konsumentów wskazują, że praktyki stosowane przez Spółkę dotknęły dużej liczby usługobiorców, co z kolei świadczy o znacznym stopniu naruszenia interesu publicznoprawnego.

Prezes Urzędu wziął również pod uwagę, że praktyki Spółki wywołały już nieodwracalne skutki w sferze interesów konsumentów. Ewentualne działania Spółki podjęte po wszczęciu przeciwko niej postępowania administracyjnego mogły prowadzić do zmiany treści umów z konsumentami, a zatem mogły pozytywnie wpływać na przyszłe relacje Spółki z konsumentami. Działania Spółki nie mogły natomiast w wystarczającym stopniu zadośćuczynić szkodom wyrządzonym konsumentów na skutek faktycznego stosowania zakwestionowanych w niniejszym postępowaniu postanowień niedozwolonych.

O nieuwzględnieniu wniosku Spółki o wydanie decyzji zobowiązaniowej zdecydował również fakt, że w nowo opracowanym wzorcu umownym, którego wprowadzenie do obrotu miało stanowić istotę zobowiązania Spółki, PHF zamieściło postanowienie, które choć nie jest tożsame z postanowieniami wpisanymi do rejestru postanowień niedozwolonych, to budzi wątpliwości w świetle art. 385¹ § 1 k.c. (pkt. 2.5 „*Ogólnych warunków członkostwa*”). W związku z tym, że regulacje zawarte w treści nowego wzorca umownego mogą naruszać interesy konsumentów, niezasadnym było nałożenie na Spółkę obowiązku wprowadzenia tego wzorca umownego do obrotu.

Nie bez znaczenia jest również okoliczność, że Spółka składając w toku postępowania zobowiązanie, o którym mowa w art. 28 uokik, jednocześnie stwierdziła i stanowisko takie podtrzymywała przez cały okres trwania postępowania, że stosowane przez nią postanowienia umowne nie mają charakteru niedozwolonego. Fakt, że Spółka nie dostrzegła w wykorzystywanych przez siebie postanowieniach umownych tożsamości z postanowieniami wpisanymi do rejestru, mimo przedstawienia jej przesłanek, jakimi kierował się SOKiK przy wydawaniu poszczególnych wyroków, wskazywać może, że Spółka nie jest przekonana o potrzebie konstruowania umów z uwzględnieniem interesów konsumentów. Prezes Urzędu uznał zatem, że zobowiązanie Spółki nie daje rękojmi, że w przyszłości Spółka nie będzie naruszała interesów konsumentów.

Powyższe okoliczności, zdaniem Prezesa Urzędu, uzasadniały przeprowadzenie postępowania w całości, stwierdzenie, czy naruszenia te wypełniają znamiona praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów i rozważanie zasadności nałożenia na podstawie art. 106 ust. 1 pkt 4 uokik kary pieniężnej.

Z uwagi na powyższe okoliczności Prezes UOKiK orzekł jak w pkt. I sentencji decyzji.

Pkt II sentencji decyzji - Środki usunięcia trwających skutków naruszenia zbiorowych interesów konsumentów

W przypadku decyzji o uznaniu praktyki za naruszającą zbiorowe interesy konsumentów i stwierdzeniu zaniechania jej stosowania, odpowiednie zastosowanie znajduje przepis art. 26 ust. 2 uokik, zgodnie z którym Prezes Urzędu może w drodze decyzji określić środki usunięcia trwających skutków naruszenia zbiorowych interesów konsumentów.

W niniejszej sprawie Prezes UOKiK uznał za zasadne nałożyć na Spółkę obowiązek aneksowania w terminie 2 miesiące od daty uprawomocnienia się niniejszej decyzji umów zawartych w oparciu o zakwestionowane w niniejszym postępowaniu wzorce umów w sposób zapewniający wyeliminowanie z ich treści naruszeń wskazanych w pkt. I sentencji niniejszej decyzji.

Należy wskazać, że praktyki opisane w pkt. I sentencji decyzji zostały już przez Spółkę zaniechane, co ustalono w toku niniejszego postępowania. Jednakże dokonanie przez PHF zmian wzorców umowy i wprowadzenie ich do stosowania wobec nowych konsumentów nie skutkuje zmianą wcześniej zawartych przez Spółkę umów, zawierających w swej treści nieprawidłowości wskazane w pkt. I sentencji decyzji. Powyższe może prowadzić do usankcjonowania nierównoprawnego traktowania konsumentów, z którymi zawarto umowy na nowych i starych zasadach. Pozostawienie tym konsumentom, z którymi wcześniej przedsiębiorca zawarł umowy na starych zasadach, a które nie zostały aneksowane, jako jedynej możliwości dochodzenia swych praw na drodze cywilnoprawnej czyniłoby ochronę, jaką zapewnia uokik, iluzoryczną. Prowadziłoby to do zniweczenia funkcji, jaką mają do spełnienia zawarte w tej ustawie uregulowania.

Mając na uwadze konieczność zapewnienia realizacji celu ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, wskazanego w przepisie art. 1 ust. 1, którym jest m.in. podejmowanie w interesie publicznym ochrony interesów konsumentów oraz celem zapobieżenia nierównoprawnego traktowania konsumentów, Prezes Urzędu uznał za zasadne zobowiązanie Spółki do aneksowania umów zawartych w oparciu o zakwestionowane w niniejszym postępowaniu wzorce umów, na podstawie których Spółka nadal świadczy usługi na rzecz konsumentów, w sposób zapewniający wyeliminowanie z ich treści naruszeń określonych w pkt. I sentencji niniejszej decyzji.

Wobec powyższego, Prezes Urzędu orzekł jak w pkt. II sentencji decyzji.

Pkt III sentencji decyzji - kara pieniężna

Zgodnie z art. 106 ust. 1 pkt 4 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, Prezes Urzędu może w drodze decyzji nałożyć na przedsiębiorcę, który dopuścił się stosowania praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów w rozumieniu art. 24 ustawy, karę pieniężną w wysokości nie większej niż 10% przychodu osiągniętego w roku rozliczeniowym poprzedzającym rok nałożenia kary.

Z powołanego wyżej przepisu wynika, że kara pieniężna ma charakter fakultatywny. Zatem o tym, czy w konkretnej sprawie w odniesieniu do wskazanego przedsiębiorcy zasadne jest nałożenie kary pieniężnej decyduje Prezes UOKiK, w ramach uznania administracyjnego. Zwrócić należy uwagę, iż przepisy ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów nie określają jakichkolwiek przesłanek, od których uzależnione byłoby podjęcie decyzji o nałożeniu kary. Ustawodawca wskazał jedynie w art. 111 cyt. ustawy te okoliczności, które Prezes Urzędu winien uwzględnić decydując o wymiarze kary pieniężnej, wymieniając w szczególności okres, stopień oraz okoliczności naruszenia przepisów ustawy, a także uprzednie naruszenie przepisów ustawy. Podkreślić należy, iż sankcja w postaci nałożenia kary może być na przedsiębiorcę nałożona niezależnie od tego, czy dopuścił się on naruszenia celowo, czy też nieумыślnie.

Biorąc pod uwagę okoliczności sprawy, przede wszystkim charakter i liczbę klauzul niedozwolonych stosowanych przez Spółkę Prezes Urzędu uznał nałożenie kary pieniężnej za uzasadnione.

Pamiętać należy, że na profesjonalnych uczestnikach obrotu rynkowego spoczywa obowiązek dochowania należytej staranności przy ocenie zgodności ich działań z obowiązującymi przepisami prawa. Przedsiębiorca powinien mieć świadomość, że stosowanie klauzul uznanych za niedozwolone i wpisanych do rejestru niedozwolonych postanowień umownych, jest bezprawne. Spółka winna zatem zdawać sobie sprawę z konieczności konstruowania wzorców umownych z uwzględnieniem przepisów art. 385¹ i nast. k.c., jak również z potrzeby dostosowywania wykorzystywanych przez siebie wzorców umownych do treści wpisów zamieszczanych w rejestrze. Zauważyć przy tym należy, że rejestr postanowień wzorców umownych uznanych za niedozwolone jest jawny, powszechnie dostępny, publikowany na stronie www.uokik.gov.pl. Abuzywność postanowień wpisanych do tego rejestru jest jednoznaczna, a zakaz stosowania w obrocie postanowień w nim zamieszczonych nie powinien budzić jakichkolwiek wątpliwości.

Powyższe okoliczności uzasadniają twierdzenia, że działania Spółki opisane w pkt. I sentencji decyzji były co najmniej nieumyślne.

Zgodnie z zeznaniem podatkowym CIT-8 Spółki za rok 2012, przychód Spółki w roku poprzedzającym wydanie niniejszej decyzji wyniósł zł. Maksymalna wysokość kary mogła zatem wynieść ok. zł.

Oszacowanie wysokości kary przebiegało kilkietapowo. Ustalając wymiar kary pieniężnej Prezes UOKiK w pierwszej kolejności dokonał bowiem oceny wagi stwierdzonej praktyki i na tej podstawie ustalił kwotę bazową⁴, stanowiącą podstawę do dalszych ustaleń wysokości kary, a następnie – w oparciu o zaistniałe w sprawie okoliczności mające wpływ na wysokość kary – dokonał gradacji ustalonej kwoty bazowej.

W pkt. I sentencji niniejszej decyzji Prezes Urzędu stwierdził stosowanie przez Spółkę praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów polegającej na stosowaniu niedozwolonych postanowień umownych zawartych we wzorach umownych wykorzystywanych przez Spółkę przy zawieraniu umów w zakresie świadczenia usług poprawiających kondycję fizyczną. W sentencji decyzji wskazano łącznie osiem postanowień niedozwolonych, jakich stosowania dopuściła się Spółka, niemniej z uwagi na tożsamość niedozwolonych postanowień zawartych we wzorcu „*Warunki członkostwa w klubach Pure Health & Fitness*” oraz we wzorcu „*Warunki członkostwa w klubach Pure Fitness*” oraz fakt, że wzorce te były wykorzystywane do kształtowania tego samego rodzaju stosunków umownych, przy ustalaniu wysokości kary Prezes Urzędu przyjął, że Spółka faktycznie stosowała cztery postanowienia niedozwolone.

Szacując wagę naruszeń, jakich dopuściła się Spółka, Prezes Urzędu w szczególności wziął pod uwagę, że trzy ze wskazanych postanowień w sposób bezpośredni godzi w interesy ekonomiczne konsumentów, co świadczy o ich uciążliwości. Postanowienie z pkt. I.A pozbawia konsumentów prawa do wypowiedzenia umowy w związku z podwyżką opłat członkowskich, a zatem wymusza konieczność ponoszenia przez konsumentów wyższych opłat, postanowienie z pkt. I.B wyłącza prawo konsumentów do wypowiedzenia w każdym czasie umowy z ważnych powodów, zaś postanowienie z pkt. I.C nakłada na konsumentów w przypadku rozwiązania umowy z przyczyn dotyczących konsumenta kary umownej w wysokości stanowiącej równowartość opłat członkowskich za cały okres, na jaki umowa została zawarta. Również postanowienie wskazane w pkt. I.D sentencji decyzji godzi w ekonomiczne interesy konsumentów, niemniej wpływ ten ma charakter pośredni.

⁴ Zgodnie z „*Wyjaśnieniami w sprawie ustalania wysokości kar pieniężnych za stosowanie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów*” (Dziennik Urzędowy Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumenta Nr 1 z dnia 31 marca 2009 r.)

Prezes UOKiK uwzględnił również fakt, że w oparciu o materiał zgromadzony w toku postępowania można wskazać, że postanowienia te były stosowane przez Spółkę przez znaczny okres czasu. Wszystkie te klauzule Spółka stosowała co najmniej od stycznia 2012 r. do 31 grudnia 2013 r. Okres stosowania postanowień niedozwolonych wynosił zatem ok. roku, co świadczy o długotrwałości naruszenia.

Zważywszy na te okoliczności, Prezes UOKiK oszacował, że łączna waga naruszeń wynikających stosowania postanowień określonych w pkt. I A-D sentencji decyzji kształtuje się na poziomie % przychodu osiągniętego przez Spółkę w 2012 r.

Prezes Urzędu rozważył również występujące w sprawie okoliczności łagodzące. Za taką okoliczność Prezes UOKiK uznał fakt, że Spółka w toku postępowania zaniechała stosowania zarzucanych jej praktyk. Przyczyniło się to do obniżenia ustalonej kwoty bazowej kary o %.

Za okoliczność łagodzącą, która uzasadnia zmniejszenie ustalonej kwoty bazowej kary, Prezes Urzędu uznał także okoliczność, iż Spółka wobec części klientów podjęła działania, które miały zrekompensować poniesione przez nich szkody. Z informacji i dokumentów przekazanych przez PHF wynika, że po wszczęciu przeciwko Spółce przedmiotowego postępowania Spółka przychylniej dla konsumentów rozpatrywała składane przez nich reklamacje tj. w przypadku rozwiązywania przez konsumentów zawartych umów Spółka uwzględniała wnioski konsumentów i odstępowała od swoich roszczeń finansowych. Działania Spółki nie doprowadziły do wyrównania wszystkich szkód poniesionych przez konsumentów wskutek stosowania przez Spółkę postanowień wskazanych w sentencji niniejszej decyzji, ani nie dotyczyły wszystkich konsumentów pokrzywdzonych działaniem Spółki. Sam jednak fakt podjęcia przez PHF czynności zmierzających do dobrowolnej rekompensaty części osób poszkodowanym strat poniesionych wskutek bezprawnych działań Spółki, w opinii Prezesa UOKiK, uzasadnia zmniejszenie kwoty bazowej kary o %.

Na wymiar kary nie miały natomiast wpływu podjęte przez Spółkę działania polegające na wprowadzeniu systemu szkoleń pracowników, nowych standardów obsługi klienta, polityki informacyjnej i nowych modeli ofert. Działania takie służą poprawie jakości świadczonych usług i są nakierowane na wzrost zadowolenia usługobiorców, co z założenia powinno wywrzeć pozytywny wpływ na uzyskiwane przez przedsiębiorcę przychody z prowadzonej działalności. Działania takie nie rekompensują jednak konsumentom poniesionych już szkód i nie mogą stanowić przesłanki do łagodniejszego potraktowania praktyk, jakich Spółka dopuściła się względem konsumentów.

Jako okoliczność obciążającą wzięto natomiast pod uwagę znaczny zasięg naruszenia. Do Prezesa Urzędu zarówno od konsumentów, jak i rzeczników konsumentów napływały liczne sygnały o nieprawidłowościach w działaniu Spółki, co świadczy o tym, że praktyki stosowane przez Spółkę dotknęły dużej liczby usługobiorców. Prezes Urzędu uznał, iż zaistniała w niniejszej sprawie okoliczność obciążająca uzasadnia zwiększenie wyjściowego poziomu kary o %.

W świetle powyższych okoliczności wysokość kary ustalono na poziomie **184 920 zł (słownie: sto osiemdziesiąt cztery tysiące dziewięćset dwadzieścia złotych)**. Oznacza to, że nałożona na Spółkę kara pieniężna mieści się w granicach wyznaczonych przez art. 106 ust. 1 pkt 4 u.o.k.i.k. i jednocześnie **stanowi ok. % przychodu** osiągniętego przez Spółkę w 2012 r. oraz ok. % kary, jaką Prezes Urzędu miał prawo nałożyć na przedsiębiorcę.

Zdaniem Prezesa UOKiK, kara pieniężna nałożona na PHF jest adekwatna do okresu, stopnia oraz okoliczności naruszenia przepisów ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów.

Nakładając niniejszą decyzją ww. karę pieniężną za naruszenie przepisów ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów Prezes Urzędu wziął pod uwagę, że ma ona: po pierwsze – charakter represyjny (nakładana jest za naruszenie ustawowych zakazów), po drugie – prewencyjny (ma zapobiegać podobnym naruszeniom w przyszłości i zniechęcać do naruszania prawa), zaś zagrożenie nią, czyli potencjalna możliwość nałożenia kary przez Prezesa Urzędu – nadaje jej charakter dyscyplinujący (wyrok SN z dnia 7 kwietnia 2004 r., sygn. akt: III SK 31/04). Zdaniem Prezesa Urzędu tak określona kara spełnia zarówno rolę represyjną jako sankcja i dolegliwość za naruszenie przepisów ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, jak i prewencyjną, zapobiegającą ponownemu ich naruszeniu.

Z tych też względów orzeczono jak w pkt. III sentencji decyzji.

Zgodnie z art. 112 ust. 3 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów karę pieniężną należy uiścić w terminie 14 dni od dnia uprawomocnienia się niniejszej decyzji na konto Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów: NBP O/O Warszawa 51 1010 1010 0078 7822 3100 0000.

Stosownie do treści art. 81 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów w związku z art. 479²⁸ § 2 k.p.c. – od niniejszej decyzji przysługuje odwołanie do Sądu Okręgowego w Warszawie – Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, w terminie dwutygodniowym od dnia jej doręczenia, za pośrednictwem Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów – Delegatury Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w Warszawie.

Dyrektor Delegatury UOKiK w Warszawie
Dorota Grudzień-Barbachowska
/podpis/

Otrzymuje: